

GOR
BN

Arcturus

GORDON MS. 150
BMC MS 42

37.

Summary of Florentine history.

Ateneo

XV century MS.

BRYN MAWR
COLLEGE LIBRARY

*From the Library of
Phyllis Goodhart Gordon '35*

1995 - Goodland, Indiana

1995- Goodwin Library

Continet Codex iste nitidissimus
Leonardi Aretini Historiarum
sui Temporis Summarium.
in quō Laudes Principum in Italia
tunc temporis dominantium habentur,
In fine extat Oratio Heliagabali ad
Nepetrices iam edita apud Aldum
Anno 1516. in 8. eodem Aretino
Auctore

uz a
sterof
fene
scube
prof
Mihi q
mult
iam
mi u
ut et
qī an
post
mif
tone

QUI PER ITALIAM HO
mines excellunt etate mea
et que conditio rerum que
uestudiorum ratio fuerit li
buit in hoc libello disausu breui colligere.
Hoc cum tempus ^{orib} debere uideor meis ut co
rum qualiaaūq; tandem fuerint per me in po
steros tradatur notitia. Quod utinam fecis
sent homines superiorum etatum qui aliquas
scibendi peritiam habuerat. Non intantis
profecto tenebris ignorantie uersaremur.
Mihi quidem Ciceronis demostenisq; tempora
multo magis nota uidentur q̄ illa que fuerunt
iam annis sexaginta. Tanta illi clausi
mi uiri etatibus suis lumina infecerunt
ut etiam possit tam longa de cursa temporū
q̄ ante oculos posita discernantur. At cum
postea que secuta sunt secula mirabilis pre
mit occulitq; in fatia. Tandemq; in pla
tone qui fuit etate superior diligentiam

fuille iudeo cuius libros epistolasq; dū legi-
mus q̄ picturas quādas illorū temporū/
uinentes adhuc spūantes q; intuemur. Sic
cū illa studia adolescentie sue cupiditatē
q; rei. p. et conuersiones temporū
et protectiones eius mirabilē et diuersū di-
uisq; controuersias illas inextricabiles et
utūsq; seorsū exinde dades enarrat-
ur in mortalitati cōmendare uoluisse cor-
porūq; uidetur. Velleq; ceterisq; libuisse
idem efficere quo sue quisq; etatis cogni-
tionem ac memoriam nobis q̄ celebres reliq-
set. Sed puto nulli uoluntatē plurimū
uō facultatē defuisse scribendi. Littere qdē
nisi sint illustres atq; discrete clauitatē
rebus afferre non possunt neq; memo-
riaz earū in longū extendere. Hec igit-
q̄ ab alijs desideramus id exhibere poste-
rius conati sumus ut si qui forte legere
curabunt nostrorū temporū non desit
cognitio. Ne quidē puero ut hinc nar-
rare incipiam due pontifices romani per
discordias crescenti diuerso fauore populo
discedant. Alijs urbanus Alijs dementē

hec enim illorum erant nomina ut uerum po-
tifficem asserentibus. Imperij uero nomen acti-
tulus Vinellus obonebat. Hinc maxima ge-
mania morabatur. Per italiam autem, Iohanna
regina calabriam et apuliam ac ceteras
que regno illi accedunt partes gubernabat.
Florentini magnis seditionibus agita-
ti prestantissimos ciues urbe populerant

. Florentini.

Netini et intestinis discordijs et longo di-
fficali bello suorum exulium vexabantur.
Cum hec esset conditio rerum, Carolus qui
postea Rex fuit in italiam uenit uocante
urbano pontifice quo iohannam reginam
ulasciretur. Illa enim clementi fauere,
et lotharium andegauensem francorum
quodam regis filium adoptasse ad successi-
onem regni ferebatur. Hec itaque indignas
urbanus carolum ex ungaria uocauit.
Iampridem cognitus trausino bello in quo
magnas copias aduersus uenetos iussu re-
gis ungariæ per italiam ductauerat. Vo-
cabat autem eum urbanus quo regnum regine
auferret. Carolus autem igitur satis ma-
gnis ungariarum copiis per trausinum

uicentinus q3 aguz descendens euz transmissio
medio spatio Ariminuz peruenisset. Arctini
studio partuz et fiducia generis permoti illū
i eturiaz uocantes sese ac urbez dedere uelle
obtulerunt. Erat eim Carolus regio gn̄a
Carolo illo qui manfreduz superauit Guel
foruz q3 partes per eturiaz restituit exortus
Q uia quidez spe arctini crediderunt exules
suos diuisaruz partuz homines qui longo di
ffiali q3 bello ciuitatez premebant delere fun
ditus posse. Venit igitur Arctuz Carolus
et sūma omnuz letitia ingressus domina
tionem suscepit ciuitatis. Cuz esset Arcti
Carolus florentini exules eadez fiducia
gn̄is ac studio partuz inducti ad euz popu
lauerunt conuenerunt. Hāz qui florentia
gubernabant ad contrarias factionez decli
nare ferebantur. Foruz preabius motus Ca
rolus florentiaz petre contendit q̄i eoz in
patiaz ui et armis reducturus. Hec rectuz
iter tenuit sed per aguz senenses profectus
Circā stagiaz et Bonituz florentini agri fi
nes ingressus est. Inde seu non succedente
conatu seu pecunia delinitus irrito cepto

Arctum redijt. Romam post hec ad urba-
 num profectus cuius aliquanto ibi constasse
 ad belli apparatus faciendos mox neapoli
 petens Regnaz superatis eius duabus cepit
 Regnumq; obtinuit. Hec multo post regina
 obiit Caroli iussu ut putatur necata non
 tam odio. Erat enim genere sibi in primis
 Coniuncta q̃ ut spem omnes fautoribus ei
 auferret. Inter hec Arctini magis q̃ unq̃
 prius intestinis seditionibus agitari cepe-
 runt. Prefectus enim Caroli in ea urbe re-
 lictus formidans eorum cuius potentiaz q̃
 regi tradiderant ciuitates quo eos debili-
 taret diuise factionis homines in urbem
 restituit. Hec q̃q̃ sub specie re conciliatio-
 nis ciuili agitantur tamen confests gra-
 uiores discordias ac eximius pene interitus
 ciuitatis peperere. Vna siquidem intra me-
 na receptis diuissimauz uoluntatz homi-
 nibus confests et suspensiones et studia pa-
 tiuz in creuunt. Augebat uo id maluz pre-
 fectus ad fauores eorum quos ipse recluserat
 totus declinans. Deniq; captis principibus
 alterius factionis et in carceres coniectis no

nullis etiam necatis ad exilium nuper reductorum
mutis cuncta ministrabat. Ita gebellinorum
factio que amplius quadraginta annos exula
rat et tunc per aduentum caroli penitus spe
rabatur favore prefectorum reducta in urbem pre
ualere manifestissime cepit adeo miribus h
humanis coniectura fallit. Que cum regi nu
tiata essent ciues eim^{ip} a prefectorum deiectione que
zelas sibi detulere improbitatem prefectorum ele
testatus illo reuocato atque remoto. Iacobus
Carazolus neapolitanus ad gubernandas
urbes transmisit maduenti noui prefectorum quo
maz ille scilicet ciues nuper electos reducenda
et de mutatione rerum timebat. Aima sunt
supra preliaque perurbem commissa. Durius
certamen faciebat quod tarlati et vbertini prin
cipes gebellinorum partium aliquot milia
armatorum hominum ex oppidis clientelis
que suis in urbem contraxerant pariterque et co
positi ad Aima deuenerant eo presidio mu
niti superiores habebant ut compellerentur
non in arcem refugere. Ita cum de remedijs
agitaretur placuit Albericis Comites qui
magnas habens copias infansibus perusim

4
Cortomensisq; agri per id tempus degebat in au-
xilium uocare aduersariosq; bona predaz sibi
polliceri. Ea conditione Albericus cum magno
equitatu uenit receptusq; per arces simul cum
parte cuius que in arces refugerat i aduersa-
rios erupit. Hec magnus fuit certamen. Illi
enim ipsi ubi superuenisse auxilia equitum in-
tellexere relicta urba in proxima se se castella
suorum partium receperunt. Equites uero ad p-
daz conuersi totas diripuerunt nec minus
amicorum q; inimicorum bona in predaz uertit.
Et superuenit prope alia manus equitum
non sane minor quam Villanuitus ductabat.
Eaq; manus in urbes recepta siquid superfi-
ciat prede abrasit. Additur hunc acerbitati
Scelus aliud. Qd eim eximius erat autum-
hybernare duces intra urbes cum omnibus co-
pys statuere. Ita crudeliter pulsi ciues cum
conjugibus et liberis patrias relinquere coacti
sunt. Misericordiaq; multitudo misere rerum
omnium ac bonis exuta longis agminibus
finimas ciuitates oppidaq; repleuit. Hec
eadem fere tempora florentie et motus fuit
in re publica. pulsoq; Tomasso stroza pnape

Villanuitus.

Metus fuit florentie.

illius factionis. Georgio autem scala Altero prin-
ce supplicio affecto exules inuicem summo consen-
su cuius reuocata gubernacula rei publicae su-
scipere. Quae aeternum occupauerant copiae huc
inter totas ac partes istas in ea urbe comora-
te cum tandem abissent. Cuius qui at tanto na-
ufragio superfuerant inuicem ac seminuisti ter-
ra redierunt. Hec ipso tempore quies ab illo
Exules enim finitima urbi castella possidentes ex-
usque ad mensura pedingulos frangere dies infesta-
bant. Itaque nemo cuius in ea urbes non ama-
tus conspiciebatur. Omnis cura et opera belli
as artibus incubuerat. Cum et repellerent illa
tam uix et paulo post consumma ultio ipsi
Exulibus omniuiuas belli clades inferrent.
inter haec Lodouicus Andegauensis quem ad-
optatus a regina dyemius in Italia uenit.
Huius aduentus florentinos aeternosque maxi-
me conterruit. Veniebat enim inimicus ca-
rulo cui aeterni parebant et florentini. post
Reuersione exulibus mirabili fauore obsequi-
bantur. Copias uero tantas secum adducebat
Lodouicus ut non facile maiores transisse al-
pes quisque meminisset. Equitum enim euater

5

quadraginta milia habere in exercitu forebatur.
 Aquibus si per eternas iter facerent extreme
 formidabantur clades. Sed ille cum tam inu-
 merabili exercitu aliud iter secutus. Cum citru-
 orem galliam dimensus fuisset. Bononiæ tan-
 des Ariminusque preteruictus perpicentis et
 maris in regnum peruenit. Ibi belluones cre-
 bro facte ab his qui reginæ acutulo necataz in-
 doluerat. Bellusque inter duos reges acerrimus
 conaturus. Cum longius traheretur bellus nec
 alterutra pars ad summum preualeret. Lodou-
 cus alias equitatus manus ex gallia euocauit.
 f uenit autem hee copie quater milia quindecim
 equitum delectorum. Ducebat uero eas copias En-
 ghyramus quidam gallus uir domi potens ac
 bello clauis. Is ergo cum transmissis alpiibus in
 italia trans descendisset receptus hospitaliter
 Abernaboue mediolanensium principe comen-
 tuque et pecunijs adiutus non per lodouicum ueni-
 tia prosecutus est iter sed ad dextras flexit
 per placentinorum parmensiumque fines appennino
 monte transmissio meturiaz descendit. Iter ci-
 perluenses florentinus et senes fuit agrus
 in his locis cum esset Arctum exules de quibus

supra dixi illuz aduere. Arctus caroli esse do
cent occupari uo eas urbes perfacile posse qm
per magnus murorum ambitus sit. defensores
aut pauca obsuperiores eius ppli calamitates
E Ne preterea non nullos intra urbes quos sibi
fautores haud dubie sperent. ita pollicendo
atq; instando gallos pellexerunt ut Arctus
agredierentur. De occulte composita exule
per noctes scalis menibus admotis per remo
tissima urbis loca partiz murorum ceperunt
Statimq; gallozum aderat copie ciuesq; si
mul exorti occurrunt. Galli per refractas ab
exulibus portas ingressi non una modo uia
sed pluribus inuadere urbes ceperunt. Quo fac
tus est ut multis simul locis prelia unuz sub
tempus consererent. Hox atq; tenebre terri
biliora omnia faciebant. Deniq;
prope expugnata urbe post multas cedel acua
rias prelij fluctuationes sub primaz tandem
auroraz capitur tota preter arces. hanc eiz
pars iuuentutis mea refugiens egregie defen
dit. Ad preda; post hec conuersi uictores om
nia dirupuerunt & ciues qui exulibus egregi
inimici fuissent captiuauerunt. Ea nocte Arce

6
bissima quidem omnium quas unquam meminere
patris meus ab exulibus captus et in castel
lus petremale ductus ibi carere macerat
est una cum iohanne Episcopo Aretino et
alijs quibusdam preapuis uis exulibus minu
as. Ego quoque licet puer ab alia manu exulibus
captus in castellum quazate nam id quod exules te
nebant adductus sum. Et quia puer etiam non
cum alijs captiuis sed honestore quodam ca
cere cubilo asseruabar. Erat meo cubilo
picta francisca petrarce imago quam ego toti
die aspiciens incredibili ardore studiorum
eius mendebar. Qua nocte Galli Aetum
intraunt ea ipsa nocte florentias crebris
negotiorum litteris nuntiatus est. Lodouicus
Andegouenses in apulias dies obisse. Itaque
Gallis paulo post peruenias quod Leti nuntia
tibus se Aetum cepisse responsus a florenti
nis est eodem figmento non tam Leti are
tio capto quam dolore pro Lodouici morte que
certissime cognouerunt maruisse. At Galli
hec falsa ducentes Leti atque alacres Aetum con
sistebant. Expugnare uero Aetum adorti mul
tis uulneribus cum repellerentur ad obsidione

cuius se comparauit crebraque per singulos dies
prelia ante aras ipsas incredibili certamine
commutabantur. Ut amarent etiam galli ui-
res eorum qui obsidebantur. Inuenta autem
obsessa tanto belliciterendi studio flagra-
bat ut unica sibi uoluptas foret manus
conferre. Tris menses aras aras galli
occupati cum tandem de obitu Lodouici cer-
tiores facti essent omisso proficiscendi in
apuliam consilio redire in galliam statuerunt
A dhuc ipsius reditus cum pecunia opus esset
uertere mentem ad conditiones ceperunt
ac florentinos pecunias rogare et sibi relin-
quere urbes polluari. Florentini uero quod
sumopere affectabant tamen ante omnia
putauerunt mittendus esse maritum ad sa-
tisandum cuius animos. Nec sane obsessis
aliud refugium uidebatur, preteritum ne exu-
libus uis agallis relinquere formidan-
tibus ita ex consensu cuius res transacta
Vrbisq; ab eantibus gallis et arx dedentibus
cuius in florentini populi deuenit potesta-
tis. Castella demum prius occupata repeti-
tibus florentinis bellum aduersus carlatos

Ceterosq; exuluz principes suscitatur. Petra
malaq; perpetua Gebellinoruz sedes obsessa
post longam oppugnationez tandem capitū
et ad soluz eueritur. Et Arretine quidez tur
bationes per huc moduz requieuerunt. Caro
luz autez in apulia omnio uictorez Altru
spes regni in ungariaz traxit. Mortuo eiz
Lodouico ungarię rege propinquo suo
quoniam proles nullaz iuueles reliquisset
ipse consensu proceruz ad id regnuz postu
labat. Profectus igitur magna manu euz
Regnuz suscepisset inter ipsaz gratulatioez
dolo regine ueteris interficitur. Per hoc
ipsuz fere tempus Bernabos mediolanē
sis cuius et auctoritas et potentia per gal
liam maxima fuerat agaleactio fris filio
capitur ac domino spoliatur. Cuius ruina
q̄q; grata erat florentino populo tamen
paulo post considerans ad priorez nepotis
potentiaz que erat perse maxima Berna
bonis insuper opes ac potentiaz accessisse hō
reze iam inde tantas uires ac formidare i
modicas opes incepit. Quam mox suspi
tionez auxit Verona deinde patauūz

Politianus.

urbes magne ac potentes ad imperium addite
taque crescentis suspicionem parare iam inde re
media ac se premunire florentini pergebant.
Et ille inuicem ea cauere diligentius
ac florentinos uersari in suis opibus prohi
bere. Iam per etiam quicunque aut formi
dabant populi florentini potentiam aut
oderant ad huc respicere et metumque ac
cessere et in primis senenses tunc infensi
maxime florentinis ob politiani receptio
nem. Id oppidum infide senensium autem
fuit extra inter principes seditione parseo
rum pulsa confugerat ad senenses quam
eius reducere illi uellent retinens illa per
paris alia sese atque oppidum florentinis
tradidit. Adco quidem obstinate ut non
receptantibus ab initio ciuibus obsensu
um respectum oratores qui ad dedendum op
pidum uenerant ad eorum profecti in
bona florentini populi id oppidum retu
lerunt ac transcribi monumentis publi
cis effecerunt. Per hunc modum recepto
politiano senenses uelut contumelia tac
ti res novas affectare palam cepunt et

ad mediolanenses opes se totos convertere ma-
 gnumque illius equitatus intra urbes recuperare
 ta crescentibus suspitionibus atque odistan-
 di bellum exarsit. Id bellum multis dura-
 vit annis. Sed intercessit non nunquam pax
 neque ita suspitiosa ut iux ab armis disce-
 deret ac resumeret confestim bellum. Hec
 perpetuas modo sed per gallias quod uacue fuit
 id bellum implicatum submectibus eo copi-
 as florentinis ac magnos equitatus extras
 alpina gallia et Germania commouentibus
 Roma per hoc tempus inmanus italorum peni-
 tus redierant. Cum superiori tempore per equi-
 tes extrarum nationum mercede conductos
 bella geri per italia consueverat. Veniebant
 enim iux nobiles domi comitatus equitum
 in italia trahentes mercede uel apud ciui-
 tates uel apud principes militaturi. Plurimi
 quod ex germania aut gallia sed et hispani ge-
 neris per multi et britanni et vngari per ita-
 liam militabant. Apud hos gloria equester
 habebatur. Hostes autem per paucam militie se-
 dedebant. Me puerum primum nostri ueteres
 equester militie gloriis recuperantes magis

italorum turmis militare ceperunt. Crescensq;
paulatim multitudo usq; adeo pecunia et au-
dacia prestavit ut nemo iam extrinsecus equita-
tum habere vellet. Victoriaq; et spes omnis
bellantium in italico equitatu reponeretur.
Per hec ipsa tempora mirabilis accidit popu-
lorum motus omnis quippe multitudo ue-
stis induit albas et praetulis quibusdam factis
incredibili devotionis fervore longa de al-
batorum agmina ad vicinas urbes comcab-
ant pacis et misericordiae clamore suppli-
ci deprecantia. Proxus miranda res et in-
credibile negotium peregrinatio erat fere die-
rum decem. Cibus vero ut plurimum panis et
aqua. Nulli perurbes alio uestitu conspi-
ciebantur. Accessus vero in aliena oppida et
portus antea patitorum Liberi fuerunt. Ne-
mo pro tempore dolo fallere tentavit nemo
advenarum oppressus. Tacite quaedam indu-
tie cum hostibus fuisse. Duravit^{q;} is motus
fere menses duos cum et proficiscerentur
populi in alienas urbes et alij in suas adve-
tarent. Mira hospitalitas ubiq; et benigna
susceptio. Unde vero mitius ceperit obscurus

est. Ex
dusse f
Appreh
ses pop
tantus
illi ips
m om
et qd de
rentan
his pa
mulier
uō pa
q; per
locorum
I ta ex g
az ex i
letasq
ad ex
populo
belli m
mcreu
littera
nis ap
f cauli

est. Ex alpihus certe in asalpinaz galliaz descen-
disse fiebat mirabiliq; discursu populos
apprehendisse. florentiaz primum omnium lucas
ses populariter aduenere. Quibus conspectis
tantus confectus ardor consecutus est ut etiam
illi ipsi qui anxia res audiatz deulazant p
m omnium suorum ciuium uestes mutaret
et q; deo correpti motu simili uagarentur. flo-
rentiam quadufaraz partito populo due ex
his partes innumerabili multitudine uirorum
mulierum puerorum aetate pene. Relique
uero partes ad alia loca profecti sunt quoni-
q; perueniebant albatorum agmina eorum
locorum incolae exemplo simili mouebantur
I ta ex gallia in eturiaz ex eturia in umbri-
az ex umbria in sabinos et picentes et marsos
et etasq; subinde gentes progressa comotio
ad eximas italiez horas puenit. Nullos in
populos non peruagata. Littere q; per huius
belli interapedines mirabile q; tu per italiaz
increuerunt accedente tunc pmiuz cognitione
litterarum grecarum que septingentis 143 an-
nis apud nros homines desierant ee i usu
F etulit aut grecam disciplinam ad nos.

chrisoloras bizantius uir domi nobilis ac litte-
rarum grecarum peritissimus. hic obsecra amaras
patria uenetas mari delatus primo mox audi-
ta eius fama inuitatus benigne ac postulatus
et salario pu^{ro} affectus florentiam uenit sui
copiam iuuenibus exhibiturus. Ego per id
tempus uiri cuius operam dabam non rudis
tamen ceterorum studiorum. Nam et natura
flagrabam disciplinarum amore et dialecticis
rhetoricis non segnes operam impenderam. Itaque
in aduentu chrisolorae amicus equidem factus
sum cui et studium uis desere flagitiosum
duceret et tantas occasiones litterarum grecarum
discendarum pretermitteret scilicet quod
amodo arbitraretur. Sepiusque ipse ad me iu-
uenum motu inquebam. Tu cum tibi licet
homerum et platonem et demosthenem ceteros
que poetas et philosophos et oratores de quibus
tanta ac tam mirabilia circumferuntur
intueri atque colloqui ac eorum mirabili disci-
plina imbui te ipsum desereres atque destitutes
Tu occasiones ac hanc diuinitus tibi oblata
pretermittes. Septingentis iam annis nemo
per italiae grecas litteras tenuit et tamen doc

temas
uel a
sio ue
huius
cuius
te det
Vnus
econ
scas
Ex p
discer
cepiss
sapul
certu
tuz et
aut
li qui
stendi
r
raret
Cont
tus et
ante

A pud h

ni nobilis ac litte
ac obiecta amaras
pumo mox audi
gine ac postulatus
ntiaz uenit/ sui
rus. Ego per id
labaz non iudis
Haz et natura
ore et dyalectica
i penderaz. Itaqz
ps equidez factus
zere flagitiosum
litteraruz greca
terez scilicet quod
qz ipse ad me ui
aiz tibi liceat
mosthenes et etol
oratores de quibz
raimferuntur
uiz mirabili diso
atqz destitutes
ntus tibi oblatz
iaz annis. Nemo
t et tamen doc

temas omis ab illis esse confitemur. Quanta igitur
uel ad cognitionez utilitas uel ad famaz acces
sio uel ad uoluptatez cumulatio tibi exlingue
huius cognitione proueniet. Iuris quidem
ciuiles doctores passim complurimi sunt nec
te deficiet umqz discendi facultas. Hic autem
Unus solusqz litteraruz grecaruz doctor sic &
e conspectu se auferet a quo post modum edi
scas nemo reperietur. His tandem rationibz
Expugnatus chrysolore me tradidi tanto
discendi ardore ut que per dies uigilans per
cepisset ea noctuqz dormiens agitarez condi
scipulos habui plures sed qui maxime profi
cerent duos ex nobilitate florentina Rober
tus et pallas honofrii filius stroza. Erat
autem meadez disciplina iacobus quidam ange
li qui auctor in primis fuerat chrysolore arce
stendi. Accessit qz post modum petrus uergerius
tinopolitanus qui aiz patrum studio flo
reret secutus chrysolore famaz sese florentia
contulerat ad euz audienduz. Ex his rober
tus et uergerius et iacobus angeli me longe
ante ibant etate. Pallas uero erat ferme equalis.

A pud hunc ego magistrus supra biennium fui.

institutus sane probabili atq; optima discipli-
na Tandem imperatore Constantinopolitano
in italiaz adueto reuocanteq; ad se chryso-
lora abijt ille florentia et mediolanuz ad
imperatores suos se contulit. Iam multesim⁹
quadringentesimus erat annus et pestissi-
gna quedam terre inaeperat que paulo po-
st florentie descendit, cuius inaedibili strage
cuiusq; seculi atq; etatis. Vnde huius ma-
li remedium infuga reperiuit est. fugerunt
itaq; ciues populariter bononiaz pluri-
mum emigrantes et tamen inuacua desertaq;
urbe supra triginta hominum milia pestis ab-
supsit. Cuius finis pestis tandem fecisset. Bel-
luz qd aliquanto intermissus fuerat mai⁹
ante instauratus est. Congressuq; utriq;
Copie apud casaleuiz bononiensis agu-
miz confligere. In ea pugna superati nri
profligantur Bononiaq; in ea die inson-
tatez populi florentini fuerat mediolanen-
se uiguz suscepit. Copie florentinorum
omnes illa pugna perierant, capto etiaz
Berardone duce. Itaq; plurimuz floren-
tie trepidatus est nec ulla resistendi spes

ma disapl
tinopolitano
adse chryso
diolanuz ad
am nullisim
et pestissi
que paulo po
edibili strage
cuz huius ma
est. fugerit
maz pluui
a deserti qz
milia pestis ob
z fecisset. Bel
furzat mai
elleg; utriq;
uesis agui
superati nu
a die in sone
mediolanen
centinorum
capto etiaz
muiz floren
elstendi spes

11
relicta uidebatur amisso exatu toto duce in
super capto Bononia subacta per eturiam
uero pisani senenses peruisim in potestate
mediolanensis erant Lucenses qz haud
multuz apazendo distabat. Cuz hec plena
terroris et desperationis essent nec ulla sa
luti ratio cernezeretur mors Galeactij medio
lanensis insperato superuenit. Deceffit eiz
morbo incursu ipso reruz maximauiz. Eius
interitu turbata sunt omnia apud hostes
Cum et filios reliquisset paruulos et milite
duces statim inter se de potentia certantes
ruinaz prinapuz machinarentur. Ita mi
rabiliter conuersare qui prius terrebant
metuere ceperunt et quibus desperata uide
bantur omnia int to consistere ac pluri
muz confidere. In eturia tamen haud
multo post data pax senensibus est et cu
pisamis tanto quodaz consensu abello ces
satuiz. Perusia et Bononia eimanibus ho
stium erepte in potestatem Bonifatu roma
ni pontificis is eim urbano successerat deue

Landislaus.

al' p'miz

Innocentius pontifex.

uere. Mortuo Galeatio mediolanensium p
ape ac subinde pauas post annis Bonifatio
uita functo. Landislaus rex formidabilis
per italiae esse cepit. Hic apatie carulo
queque Vngaria necatus ostendit puer ad
modum sub tutela matris in italia relictus
inter mille difficultates adoleuerat suscep
ta prius ab eo in ungaria expeditione eius
parum prospere successisset in italia re
gressus purgato apulie regno ac sub ma
nus eius redacto in id potentie creuit ut
etiam et pontifici romano et florentinis ce
terisque populis suspectus plane ac formi
dabilis haberetur. Presertim cum in eodem
summa caliditas esset cum summa domina
di cupiditate conuicta. Hec domi sede
ns per prefectos sed ipse presens exatuz
ductare ac expeditiones obire consuevit.
N diuabat insuper cum incedibilis popu
lorum fauor quod ipse solus ex regia stirpe
reliquis unum colebatur. Bonifatio
Innocentius successit patria sulmonensis
uir etate grandeuus ac multarum magna
rumque rerum experientia callens. Ad

hunc igitur pontificem Landislaus inter pri-
mas gratulationes romam profectus cum
honestissima salutandi gratulandiq; pre-
textu causam! Eset autem reuera augen-
di regni cupiditas romanos nec priusq;
tot sua presentia in pontificem conatauit.
Ipse uero mentem erexit ad urbem romam capi-
endam. Hec tamen aperta ui moliebatur.
Rex nec in presens urgebat res, sed clausis
irritando ciues romanos ac pontificem re-
dendo infestos putauit fore ut pontifex il-
lorum petulantiam non ferens ex urbe migr-
ret romani autem ad se conuerterentur. Hec
igitur machinatus rex domum rediit. Pon-
tifex autem rome consistens magnis indis-
cussisq; uersabatur. Ego per hoc tempus
ab innocentio uocatus romam ueni et qui
deus in medio turbationum maximarum. Su-
scriptusq; benigne a pontifice ac honoribus
titulisq; affectus inter intimos illius famili-
arum suarum ceptus. Rome conditiones rerum
hanc offendi. Populus romanus paulo an-
te receptas in modum quidem exercebat Liberta-
tem. Ex principibus autem colonicenses et sa-

Leonardus curialis
dñi pape

belli plurimum poterant. Visum uero electi atque
suspecti populo quod pontifici fauere putabantur
Cura sane plena atque Locuples cardinales et
multi et magne dignitatis. Pontifex apud ba-
silicam uaticani degebat cupidus omni et prese-
te contentus statu, dummodo suu sineceretur. Sed
tanta peruersitas erat quorundam potentium in
populo romano ut nullus quieti relinqueret
locus. Tandem uero crescentibus suspicionibus et ex-
tremi auge submisso pontifex quod auxilia suorum
accessere coactus est. Secuta dehinc maiores tur-
bationes cuiusque romanorum cedes et pontificis
fuga. De quibus quoniam singulis intersumus non
pertranscamus ut cetera sed paulo seruosius uua-
bit perscribere. Pontifex est miluius super amne
Tiberi ex urbe romae perque ex eturia mila-
tium transitur. Hunc nostri presidio militum im-
posito tenebant. Romani uero cupientes eumque
pontem in suam redigere potestatem nequando
inde nocturno latro posset noctu uadentes subi-
ta in capere pontem ad oriuntur. Resistit
militum qui erant in presidio ac magna in
utroque pugnavit. Sub primam tandem lucem
re ex fumo cognita missi ad eum equites

nūi romanos infugam uertit. paucos interfectos
 frequentibus uulneratis. Illi in urbe reuersi
 Capitolio consistunt. multitudines conuocat
 festus erat dies plebs et uino calens conarsat
 Summuntur raptim arma Vexilla promū
 tur ad oppugnandas pontificas sedes ire perig
 unt. Hostes contra instare parare tela co
 hortari insistere expectare forti animo po
 puli impetuz ante moles aduani que x
 male pacata nobis erat ualluz iacere nox de
 niqz certamen dixerunt. Ea nocte uigilia ut
 niqz in armis acte. Secutis de inde mox dieb
 de concordia agitati. Cui rei grā romani
 quidez ciues ad pontificas uenere. Hi post
 multa cum pontificas agitata domuz redcū
 tes paulo supra moles aduani inuadūtur
 Capti ex his undecam naz retru in ipso im
 petu dilapsi euaserant ad lodouiaz pon
 tificas nepotē cuius iussu capti fuerant
 adducuntur. Deniqz omīs undecaz crude
 liter interfecti sunt. Inter hos duo fuerant
 ex septēz unus quos ad gubernandas rez pu^m
 populus romanus creauerat Ceteri autem
 noues ex pmaris ciuibz et qd dolendus

Occidunt ciues romani.

fuit non nulli ex his qui eas molestias inferri
nobis permolestie ferebant. Huusce aut rei
Cum celeriter fama peruibez uulgata esset
itur confestim ad arma complentur omnes
aditus clamoribus et uociferationibus omnia
resonabant. Ipse q̄ per magnuz ea die peri
culuz adij. Nam paulo ante fiducia eoruz
Cuiuz qui ad pontificoz uenerant flumen
transgressus iciaz murbez. Itaqz mox audi
to tumultu reapeze me ad nros proprioce
tera igit dimensus euz ad pontez adriani
peruenissez armatoruz ingentaz cateruaz
qui pontez occupabant offendo. Erant aut
hy cesoruz agnati et propinqui. Stabatqz
ferri axes mucrone cōuulso stricta para
ta neci. Qd ego simul ac prospexi auer
so celeriter equo in proximuz āgiportuz de
silio ac ueste ministri assumpta pedes me
turbe admiscens stationes armatoruz inco
gnitus pertransy. Mihi uō posq̄ ad mōs
perueni p̄mūz spectaculuz fuit cesoruz ad
uius iacebant media muia sanguine fe
dati magnisqz uulneribus confossi. Steti
horrens lustrauqz omnes oculis quosdam

etiam ex his mihi notos et amicos et amicos
 lacrimans recognoui. Inde adedes pontifi
 as ire pergo. Ille immo dolore agebat res
 enim tota eo insano transacta fuerat. Vir pa
 acius et mitis acui lenitate nihil magis ab
 horrebat q̄ cedes et humani sanguinis ef
 fusio/mestus ac sese fortunaz deplorabat
 suaz/ oculos interdus ad celus tollens quasi
 deus invocaret testez sue erga populus
 Romanus innocentie. Pontifex igitur his
 curis anxius nec quid ageret nec ubi co
 sisteret premunio dolore sciebat. Circumsta
 tius uo uarie erant sententie. Alij confestuz
 abeunduz censebat nec impetuz populizo
 mani tam insigniter lesi irritatiqz expec
 tanduz esse insuper haud procul ab urbe
 regias copias quas pro romanis stare non
 ambiguit erat. Alij nullo abeunduz sed
 obsidionez tolerandaz auxiliaqz ex amicis
 oppidis arcessenda censebant. Erant et
 qui postera uel altera die abeunduz puta
 rent ut simul colligendaz reuz spa
 tius esset/ simul ut non fuga sed migra
 tio illa uideretur. Duo erant aditus qbz

ex urbe roma ad nos peruadi posset. Unus per
pontem cui moles adriam super imposita est
Nunc per trāsiberis et ianuari collez aduersus
us moles adriam quoniam deficiente eius qui aram
tenebat dubitabat stationes novarum militum
opposite fuerant ualloque et aggerem in mo
eluz castrorum munire. Aduersus ianuari
Luz menia erant non nullis in locis uetu
state collapsa. Hec quoque loca armatis comple
bantur. Resisti sine dubio poterant con
tra omnes populi uis. Verum quia comitatus
paucorum admodum dierum aderat et regie
turme nobis infeste aduentare nuntiabant
uat eorum sententia qui suadebant euesti
gio abeundum. Igitur sarcinas colligere et
impedimenta componere nostri contulerunt.
Quod ubi pro angustia temporis factum est
primo turma equitum una deinde impedi
menta peditesque proficiunt. Post hos po
tiffex cum omni curiali turba. Extremus
fuit equitum agmen qui aliquo intervallo
secuti uiam si qua immineret attergo repel
leret supererat quatuor diei horae cum vi
de egressi sumus profecti non sine magno

timore, curater secundas noctis horas aduicaz
cesarianus duodecas milibus passiuus abuide
consecdimus ibi percam noctis comorati post
udie prima luce castra mouimus et arater
sextas diei horas futuuz peruenimus. Sutu
ni omi multitudine ex portas diffusa alatu
uultu pontificaz receperunt. In hac urbe qd
reliquuz erat diei ac secutas noctis comorati
postera die uiribuz contendiz. Viterbijs aut
cu esset pontifex iaz aliquot menses comora
tus romani penitencia ducti dominationez
uibis illi reddiderunt ac multis Legationibz
euz reuocarunt. Itaqz reuersus romaz pontif
ex mazo applausu populi romani suscipitur
Non tamen nec tum quidez quicqz res qm
moles aetiani in qua regis presiduuz erat
obsidebat. Telaqz et machine peruibez
uolitabant et metuebant a regis copijs. De
mu, post aliquot menses et arx recepta
est et pax cu rege ex superioribus mansa
tionibus facta. Per hoc ipsuz tempus floren
tini pisas ceperunt iaz pudes ab eis obses
sas et ad eximas famiez perductas de qua qd
ze altius repetentes pro illius cognito die.

Pisanorum ciuitas sancti dei sub gubernatione pe-
tri gambacurte requiebat. Is fuit modesti uir
animi et florentissimus ut in pisanis ualde amicus.
Habuit uero adiutores rerum agendarum iacobus
appianensis scribas et ceteros astutus homines
qui cum multis per annos fideliter ei obse-
ruitus esset cunctas etiam secretissima arduis-
sima tractaret meas paulatim ascendens
deuenit potentiaz ut etiam dominatorum ipse
formidabilis esset. Factiones enim non con-
tinentes comparauerat in pisanos pres-
ertim eorum qui non satis contenti ciuitatis
statu uidebantur. Cum denique suspicio-
nes maiores in modum creuissent ante
uenit appianensis ac petro gambacurte
Cum filiis interfecto dominationes sibi
arripuit. Huic post paucos annos de-
functo filius successit. Qui cum non satis
confideret pisanos continere posse eam
urbem Galeatio mediolanensi tradi-
dit cetera plerumque et illic insule do-
minatione. Ita pisana uis in potesta-
tem mediolanensis deuenierat. Mox
deinde galeatius pisas gabriel filio ex-

concubina genito reliquit. Qui quæ esset
 admodum puer ac submatre nobili mu-
 liere elegeret, tamen tuennio frume,
 post obitus patris eam urbem retinuit ta-
 cito quodam Consensu patrum florenti-
 nis recepta. Demum elidens tenere illam
 posse grandi pecunia de florentinis suscip-
 ta pisas tradidit ita scieto ut prius in
 arcem presidium florentini populi receptum
 sit quod quicquid sentiretur. At pisani ubi hec
 reseruit inuadentes confestim arma in
 arcem ipsam impetum ferre tantaque fuit
 vis atque procella ut expugnata celeriter
 arcem insuam redigerent potestatem et popu-
 li pisani nomine gubernare civitatem ce-
 pevit. florentini autem delere susceptam
 ignominiam uolentes confestim intulerunt
 bellum maioribus denique paratis copiis pisam
 obsidevit. Post aliquot tandem menses
 fame domita civitas iugum suscipere vac-
 ta est. Johes gabacarta quem pisani exi-
 lio reuocatum sibi prefecerant ob extremam
 famem urbem dedente. Eo facto tantum cre-
 uit florentini populi nomen quantum non

omnibus bellis superuoribus creuerat. Vrbs ei
emula dudusq; potentissima bello obsidio
neq; perdomita in eius deuenerat potestatz
¶ aulo post captas a florentinis pisas Innocen
tius pontifex rome dies obiuit. Cardinales aut
peractis archa finis sollēnibus ambigui fue
runt num ne pontifiaz alius sufficerent
indemortui locuz an magis supersederent
inelectione. faciebat uō ambiguitatz q
principes gallic ueuti ne diuisio eclesie p
petuaretur pro pontifiaz suuz obligauerāt
ad pontificatuz eleponenduz si uel noster
pontifex se abdicaret uel eo functo uita
Cardinales nū electione supersederent.
¶ Hec eim uia reintegrandi uniuersiq; citis
sima uisa fuerat. Hāz uirū quidez discip
tio nec iudiaz habebat ulluz qui superior
esset et inextirpabiles alioquin continebat
difficultates. Hāc igitur uia placente cu
piebant patres inelectione pontifiaz super
sedere sed altera ex parte pericula magna
si supersederetur timebant. Cū et dilatio lon
ga neccellario interuentura et nullo mētrū
presidente. Confusio atq; ruina rerū formida

retur.
eliger
euz q
addep
existi
adhil
quisq;
scripsi
situu
idez f
tuz
¶ roaur
tatz
missio
stillet
teras
testes
sollep
et Cy
tare p
rebat
fide
bene
tate

retur. Itaq; medias quādam vias secū partes
eligere quide; statuerūt uerū ita obligare
eū qui eligeret ut se magis procuratorem
addeponendum pontificatum q̄ pontificem factum
existimare posset. Cautio in hunc modum
adhibita: promisit iuravit et uouit unus
quisq; patrum idq; Cirographo sollempni in
scriptis si pontifex eligi se contingeret depo
situm se pontificatum si aduersarius pontifex
ide; faceret idq; statim per litteras signifi
catum ac mutatum ad hoc ipsum faciendum
procuratum insuper omni uia et modo uni
tatem idq; bona fide et sine ulla fraude pro
missione et uotum et iuramentum qd ipse p
stisset omnibus regibus principibus per suas lit
teras pmo q̄ tempore significatum quo eos
testes haberet obligationis sue. Ea multis
sollempnibusq; uerbis cum in libellum redigisset
et Cirographa singulorum confecta essent agi
tate post hac de electione cepit. Virque
rebat non tam peritia rerum gerendarum q̄
fide integritateq; ydoneus. Quippe ad
bene agendum in ea quide; re non calidi
tate consilium neq; profundo archano q̄

pectore sed bona uoluntate opus fore uideba-
tur. Ita animati cum singulos examinarent
tandem in angelis Corrauius natione uene-
tus mentem consensuq; omnes uicerunt
¶ f fuerat paulo ante opera innocentij pon-
tificis inter partes absatus cuius antea titulo
tenus patriarcha Constantinopolcos habe-
retur. Vir pascia seueritate ac sancti mo-
nia Reuerendus. Ist ergo condauit egres-
sus promissiones uotus et iuramentisq;
priuatus fecerat tunc in potestate Consti-
tutus irritato nouauit. Atq; ita loque-
bat de amone primo illo tempore ut se-
ceta de essent pedibus et baculo sciturus
ad eas confinendas asseueraret. Statim
q; aduersario scripsit benigne illius adpa-
cem inuitans et ad abdicationes mutuas
offerens. Aduersarius tantisq; firme si-
labis ad eum rescupsit. Eadez inuitatio
fuit. Eadez q; cohortatio Louis de indene-
cessarius uisus est in quo et pontificis ipsi
et Collegia conuenient. Ad hoc sacra
pau consensu recepta fuit. Urbs medio
firme spacio Constituta et tam manu q;

terra accessibilis. Prospero hucusque et pla-
ne exsententia. Denique paulatim res labesce-
re ceperunt et cuncta indies deteriora fie-
ri. Voluntas enim illa pontificalis recta ne-
quaquam satis habere firmitatis repperita est ad
pontificatus deponendum. Cuius rei culpa
multi in propinquos eius referebant. Ab
his enim formidines in aures et ad umbrata
pericula quotidie fingi ac instillari eius au-
ribus predicabant. Quibus ille deterritus
nec saonas accedere noluit. Altero ponti-
fice constituto tempore illic se exhibente
et absentiarum eius in causante et inextitit quae
facienda erant difficiles se prebuit et mo-
rosus. Roma tamen profectus est senas
ibi longiore mora protracta cum abun-
dis in causaretur. Lucas tandem se contulit.
Data rursus in animi spe quasi cum adversa
no pontifice contutus. Erat in altero
pontifice non melior sane mens sed oc-
culebat calidus malae voluntatis et quia
nostri fugiebat ipse obviam ire videbatur.
Itaque saona profectus inueniens portum atque
inde quo prius esset spem uenerat.

Sed cum de congressu eorum per inter nuntios
ageretur. noster tamquam terrestre animal ad
litus accedere ille tamquam aquatilis amari di
scedere recusabat. Cum per hunc modum de
sideria christianorum qui pacis unitatemque opta
bant in longum ducerentur non tulerunt Car
dinales nostri sed deserto pontifice pisas abi
ere. Idque auditum cum esset alteriusque ponti
ficis Cardinales deserto illo atque relictis Libi
num fugere. Ibi congressi simul ac paulo
post pisas omnes recepti Conalium missis per
orbes terrarum nuntiis et litteris aduocauerunt
Gregorium interea senas reuersus paulo post
Aminum petiit. Ego pontificis secretis suis
iure potius familiaritatis quam eius causam
probarem. Quod fuit in Gregorio permagna
uita morumque honestas et puritas quedam ut ita
dixerim bonitas. Scripturarumque scientia et in
dagatio subtilis et recta. Denique in cunctis firme
rebus mihi satisfaciebat praterquam in uniuersis
negotio. Ego tamen ut dixi in ceterorum cu
rialium fuga illum deserere nolui sed et senas
et Aminum secretis non prius ab eo discessi
quam graui precepto ciuitatis mee reuocatus sum

Aminum
ita per
de et
rubu
Confi
pene
studiu
hoc eg
Hec t
bus et
rebat
Com
duc e
multa
meo
fices a
tione
hec t
eius l
tendi
cessio
Haz L
alium
cum

A umino per id tempus preerat Carolus malate-
 sta princeps illius familie. Huic uero nihil
 de esse uidebatur ad excellentiaz Laudis. Ideo
 iubustissimo ac pulcherrimo corpore. Idem
 Consilii maximi ac magnitudine animi/
 pene in mensa. Ideo egregia liberalitate. Idem
 studioz Litteraruz qz proutissimus. Cum
 hoc ego uero familiautaz maximaz habui
 Hec tamen corrumpit me amicitia in laudi-
 bus eius recensendis quas maiores etiam me
 rebatur q̄ ame predicantur. Dum autem
 commemoratur Gregorius conaluz pisis assi-
 due cogebatur conuenit tandem meo loco
 multitudo ingens cunctaruz fere nationuz
 meo conalio accusati de collusione ponti-
 fices ambo priuati sunt et Alexander na-
 tione Greus ad pontificatus assumptus. Per
 hec tempora Lodouicus andegauensis filius
 eius lodouici quez cum caualo de regno co-
 tendisse supradictissimus pisis ueniens con-
 cessione regni apulie ab alexandro recepit
 Hanc laudem laus amicta efferebat quo con-
 aluz impediret. Quia et de causa magno
 cum exatu circa arctuz confederat.

Laudes caroli de ma-
 latesta.

R
Joannes xxiii

Speians eam urbes per amicos paternos re-
pere ac omnia turbare posse. Et erat alio
quin unioni infestus. Romas certe alias
q3 urbes post recessus Gregorij nullo resper-
tu ecclie occuparat. Itaq3 Lodouicus cum
exatu nostrorum contra Landislaus mis-
sus est. Cui3 q3 eo baldassar costa exlatere
Legatus. Hec copie q3 ingentes non mul-
tum profecit et fere circa urbes romas
comoratus nec ultra progressu irritu cepit
redierit. Alexander uo per autumnu imp-
abens pisis pistorum concessit. Ibi hyeme
tota comoratus bononiam petijt. Hec mul-
to post Alexander moritur anno fere post
q3 federe inaperat in eiusq3 Locum iohes
iugessimus tertius assumitur. Hic dux
in minoribus erat Baldassar costa nunc
pabatur sancti Eustachij dyaconus car-
dinalis uir in temporalibus quide3 magn-
in spiritualibus uo nullus omnino atq3 in-
eptus qui anno fere post creationem suam
Bononie comoratus romas tandem pe-
tere constituit. fuerat em illa prius ali-
quanto de manibus Landislaus extorta

ter cui
infrun
adurb
se adu
tie cro
rat q3
regni
rex ap
regni
fiduc
aut v
sed m
se se
gi de
die p
et tot
fuisse
sin p
domi
essen
capie
uersu
Post h
inter

ter eius per aguz florentinus et senenses ad
 inferus. Inde pertarquinatuz et ceutanuz
 adurbez fuit. Post hec apparatus facti mis-
 se aduersus Landislauz copie. Duces mili-
 tie erant. Paulus ursinus et Sfortia. Ade-
 rat q^o Lodouicus Andegauensis cui possessio
 regni querebatur iam p^odez ab Alexandro
 rex appellatus. Ab his cōmissio infimibus
 regni p^odio Landislaus profligatur. Quod
 si duces militie sequi uictoriaz aut sciuisset
 aut uoluissent actum quidez erat de regno
 sed morando ac tempus terendo recipiendi
 sese ac reparandi uires facultatez uicto re-
 gi dederunt. Vox fuit postea Landislaui qua
 die profligatus est ea die et sui corporis
 et totius regni potestatz in manibus hostiuz
 fuisse. Secunda u^o die corporis sui quidez
 sui potestatz amississe regni tamen adhuc
 dominos eē potuisse si persequuti uictoriam
 essent. Tertia u^o die nec iam sui nec regni
 capiendi habuisse potestatz quoniam ad-
 uersus illoruz uim remedia comparasset
 Post hec fortuna uaria fuit ut modo pax
 inter pontifices et reges modo belluz iugeret

. Paulus ursinus
 . Sfortia .

A dēxiuz iō rupta pace ac paulo uicino cum
pontificis copiis impotentibus obfesso pontifex
roma pulsus florentiaz uenit. factiones ma
gne per id tempus in florentinis uigebant
Alijs pontifici Alijs regi fauentibus. Ob eas
factiones pontifex intra urbes multatus non
est sed in suburbano episcopi recessit. Cuius
aut intra urbes recepta. Rex per hec ipsa
tempora urbes romam et alias omnes urbes
usq; ad fines senensium florentinorum q; om
parat Qui cum terribilis ac prepotens esset
Lateq; per italiaz dominaretur nec ulla
resistendi cernebat spes iohannem pon
tificem impulit ad externa transalpinaq;
auxilia respicere. Sygismundus per id
tempus imperium susceperat uinastao fra
tre turpiter administrante ac omnium
opinionem principatu eius antiquato. Adhuc
igitur cum in finibus italie esset iohannes
pontifex Legatos misit duos ex romane
ecclesie cardinalibus iam pridē tamen
agitata inter eos re litteris et nuntiis. Vm
cum quippe remedium et imperatori et
pontifici uidebatur generale conualum

aduo
da pe
sunt
Legat
fias n
tereu
dit e
mus
cane
inqu
ec ue
igitur
amp
statu
possu
datu
uit
posit
quo
tis c
allor
mun
oster
Cui

aduocau. Sed etiam circa hoc ipsius Constituen-
 da per multa res locus tempus modus. Quasi
 sunt igitur his de causis ad significandum
 Legati. Horum missio Legatorum iuxta ponti-
 fias initium fuit. Quia in re non uidetur p-
 terendum mirabile quoddam quod tunc acci-
 dit ut omnia celitus gubernari cognosca-
 mus. Communicauit enim pontifex ar-
 cane mentis et cogitationes suas. In loco
 inquit conalij totum est. Nec ego alicubi
 esse uolo ubi imperator plus possit. Legatis
 igitur istis qui ante mittuntur mandata
 amplissima potestatisque maximae ad hone-
 statis species dabo. que palam ostentare
 possint atque proferre. Secretis autem man-
 datis restringam ad bona certa. Enumera-
 uit mihi subinde Loca. Cum in hoc pro-
 posito multos dies fuisset tempus uenit
 quo proficisci Legatos oportebat. Tunc remo-
 tis ceteris praeter me unum Legatos secreto
 allocutus est multisque uerbis rehortatus ad
 munus Legationis diligentissime obediens
 ostendens quanti ponderis illa res esset
 cuius rei gratia mittrentur. Deinde

conuersus ad beniuolentias Cum eorum pru
dentias fides qz laudaret ac melius illos
Cognoscere quid factu opus esset q̄ se ip̄s
diceret. Dum ista cōmemorat atqz mail
cat affectus ipse beniuolentia propo
tuz diu cogitatus momento temperis in
mutauit. De acueriaz inquit loca quedā
nominare a quibus nullo modo discede
retis. Sed in hoc temporis puncto sententiam
muto ac uic prudentie uic cuncta permi
to. Vos quid mihi tutus et quid formidandū
cogitatis Cartulas qz in qua ea loca scripta
erant in eorum conspectu lacerauit Absqz
ulla aliamus loci nominatione Legati iḡ
ad significandus profecti Constantias pro
loco conaly delegerunt. Vrbz et trasalpi
naz et imperatori subiectas. Qd̄ simul atqz
intellexit iohannes incredibile q̄tuz in do
luit se ip̄s atqz fortunaz suaz detestatus
qd̄ tam leuiter ac cogitatione proposito qz
illo p̄stino restringēdus locorū deseru
isset. Sed uoluntatz dei nemo uitare potest
Iohannes p̄na pro hyemis florentiaz bo
noniaz abiit. Hec multo post congressus

Sigism
centie
de ad
se fere
des ca
mih
rum e
satal
uastat
suz e
filius
primo
ebat.
urbes
ualez
singul
paris
E dū
Crem
Inca
des e
E a est
suspi
se p

Sigismundi petens in gallias profectus pla
cente prius cum illo Congreditur dem
de ad Laudenses urbes profecti ambo men
se fere toto in ea urbe fuerit. Ex laude tan
de Cremonas petierunt. Conditio gallic
mihi per id tempus non pessima modo ue
rum etiam miserabilis uisa est. Adeo quas
satis urbes ac regiones totas bello afflictas
uastatasq; offendimus. Dux mediolanen
suis erat philippus galeactij primi duas
filius. Is iuuenis tunc uelut ex longo
principatus morbo uires resumere incipi
ebat. Nec duz tantuz poterat ut ceteras
urbes recuperare de manibus occupantium
valeret. Itaq; singulis fere ciuitatibus
singuli dominabantur tyranni. Vbiq; magna
pars ciuium pulsa aut necata ubiq; uille
edificiaq; exusta. Johannes relictis apud
Cremonam imperatore mantuas petijt
In ea urbe paulo longius comoratus tan
de exacta hyeme tota bononias redijt
Ea estate cum bononie resideret iohannes
suspensis omnium animis et ad conuulsum
se preparantibus Landislaus rex preter

spem expectationezqz omnium moritur. Cui
eius exatu. coacto magnis copiis perusias
usqz uenissz florentiniqz conterriti relic
ta pontificis sonitate perse ipsi recipisset
paaz retroduans rex non satis bona uali
tudine neapolim redijt. Ibiqz post pau
cos dies euita migravit. Eius mors flo
rentinos ceterasqz Liberas ciuitates ma
gnis suspicionibus et manifestissimo Certis
simoqz periculo Liberauit. Nullus enim eius
fugius erat conuente quin colla tandem
submittenda fuissent presertim cum ma
gna pars euius iam tunc ad illum indi
naret. Pontifex max illius morte releua
tus est. ut iam nil esset q illuz cogitet
ad signumunduz respicere. Sed tamen qui
conaluz apontificis simul imperatorisqz
meoruz Congressu illo gallicano solemni
ter fuerat publicatus et locus constante
indictus tempusqz prefixus quo ad se op
porteret noluit pontifex promissis de
esse itaqz Curat hias octobris bononia
moues peruerzonenses tridentinusqz agnus
transmissis alpibus constantiaz accessit

. Eo et
puz p
ratur
supra
homi
stz u
duz q
inim
Long
Johan
hoc e
archi
impe
aucto
Lebat
quae
pp su
com
luz
post
con
uim
Johan
uiffi

. Eo et imperator uenit et incredibili prin-
 cipis prelatozqz frequentia conaluz celeb-
 ratur ut essent quidoqz in eoloto equoz
 supra triginta milia ex quo multitudinem
 hominuz licet coniectare discordie confe-
 stuz inter iohannem pontificaz Sigismun-
 duzqz exorte. Alteruz alteri suspectuz plane
 inimiazqz reddidere. Que cum procederet
 longius ac indies magis pericula ceruerent
 iohannes dam abire constituit aduultus ad
 hoc et plane inuitatus factione maguntini
 archiepi et federici duas Austrie qui cum
 imperatoru aduersarentur crescere illius
 auctoritate ex oppreffione pontificis condo-
 lebant. iohannes atqz ita cum iam amplius
 quatuor mensibus in conalio fuisset tandem
 p suspectionez noctu incognitus cum paucis
 comitibus fugiens scasusqz abiit. Cardina-
 luz nemo fuerat conscius sciti sunt tamen
 postea pleriqz eoz sub specie reducendi re-
 conaliandi qz. Qui cum nihil proficerent
 uim conaliu uerentes constantiaz redierunt.
 iohannes aut burgundiaz petere festinans
 iussu federici duas peruias retentus impatoru

. papa iohannes ca-
 pitur.

. Federicus dux austrie .

. Ex protectore proditor .

. Constantia .

. Iohes abdicat se papatu .

. Sasina .

. Gregorius .

. Benedictus

. Oppida malatestarum .

Benedictus pertinax
in yspania erat .

. Damnatum iterum Be
nedictus .

traditur. Timuit enim magnitudinem rei
federicus presertim cum per id factum impe
ratorem simul et conciliis insuaz ruinas
prouocasset itaque ex protectore proditor
factus reducere illius ac tradere constitui
it non tamen Constantie ^{abre} traductus est sed
alia per oppida captiuus detentus seu spo
te seu inuitus ponticatu se abdicauit. Len
tum deinde negotium conaliter fuit cum et
corrigere in ecclesia per multa ac tollere
penitus sasina nitrentur. Viuebant enim
adhuc Gregorius et benedictus Ambonum
per inuisano conalio damnati. Gregori
in priantibus constituit et ^{quod} omnes popu
li prius pauca malatestarum oppida ab
eo desauissent ipse tamen se pontificem
nuncupabat. Is ergo constantiam misit se
que penitus abdicauit. Benedictusque in ysa
paniam consistens licet a cunctis electus
tamen se pertinax nutuebat. Hic ergo
Rursus improbatum ac damnatum est.
Post multa conalia decreta et longi tem
poris moras ad creationem noui pontificis

intendentes cardinales et nationes singule
 ex auctoritate conaliy o ddones dyaconum
 ad pontificatus delegeunt. Is fuit natione
 romanus ex familia colinensium. Vir antea
 nequaquam sagax existimatus sed benignus
 in pontificatu tamen ita opiniones de se prius
 habitas redarguit ut sagax quidem in eo
 summa benignitas uero non superflua neque
 nimia reperiretur. Peracto demum conalio
 initiaz reuersus per fines mediolanensium man-
 tuanorum ferrariensium Ravennatis foroliui-
 ensium florentiaz uenit. Bononiam uisitans
 que se per id tempus in libertate uendicaret
 f. florentie biennium fore resedit per opportuno
 loco ad rem ecclesie componendam. Hanc et cum
 Braccio qui ecclesie oppida per multa occu-
 parat opitulantis florentinis concordiaz
 fecit. Illiusque post hec fretus opera Bononiā
 Redegit in suam potestate et ceteras urbes
 Ex quo plurimum creuit eius auctoritas. Per
 hec ipsa tempora iohannes qui depositus
 constanti fuerat conalio florentiaz uenit
 Magna profecto res ac mirabilis de qua paulo

superius repetas pro eius cognitione. iohannes
post captiuitatem illam et abdicationem maba-
nua carere seruabatur. Erat autem scrupu-
lus quidam apud multos quoniam depositio ab-
dicatioque illius uidentia fuerat num uere
subsisteret. Quod si illa dubia martinus
quod electio in ambiguis ueniebat quoniam non
uacanti ecclesie prouideri de nouo pastore
non potuerat. Ob hunc timorem martinus
et simul ne germanie principes hoc habere
res idolorum per eas occasione aliquid quan-
doque molirentur redimendum iohannem et
in italiam reducendum prouidit. Igitur per
hunc modum exemptus carcere cum in
galliam peruenisset consilio martini co-
gnito id erat ut mantue perpetuo carcere
teneretur. Antequam martini ueniret uisus
Ausugens inligures abiit. Ibi cum esset liber
ac sui iuris siue Consuetudine ductus siue
quod desperabat aliquid proficere posse sponte
sua florentiam uenit ac sese pedibus mar-
tini subiiciens cum ut pontificem uideret
Vnicuique recognouit. In aduentu eius tota
Ciuitas obuiam profusa multis lacrimis

et incredibili commiseratione respexit. homi-
nem etatane dignitatis fastigio intantia ca-
lamitatis prolapsus ipseq³ miserabili pro-
pe habitu incedebat. his omnibus commiseratio
populi augebat. Susceptus a martino tandem
intercessionem civitatis primus cardinalis ef-
fiatur nec annum integrum super his civita-
migravit. Martinus autem pace eius bractio
facta cum et oppida recepisset ac omnia
pacata viderentur romam petere constitu-
it. Hec satis benivolo erga florentinos ani-
mo decedere credebat. eorumq³ animis qui
busdam que de se vulgo eum ferebant
insensus. Memini me non multis diebus
non multis die ante q³ abiret martinus in
cubilo eius fuisse cum unus aut alter cu-
biculariorum adisset. preterea nemoambu-
labat ille de bibliotheca ad fenestram que
ortos despicit cum aliquot spatia tantum
seasset de flexit euestigio itz ad me euz
q³ proxime se admovisset porrecto mme
iulsi brachio q³ molliter elato martinus
inquit papa quadrantz non valet. Atq³
Ego statim verba illa recognoscens erat eiz

Johannes olim pontifex
martino pontifex 1617

Martinus non valet
quadrante.

cantilena que de illo dicebatur quid est m
q̄ num ad auresq̄ tuas he puerorum nu
ge peruenerunt. Ille uō nihil ad hec sed
eodem uestigio consistens iterato subiūxit
Ait enim papa quadraginta non ualeat
tunc ego manifestus deprehensa illius
infectione animi refrigerabat eiz uerba
desse uulgo cantata statim si qua posset pro
civitatis honore uulnere eius mederi.
itaq̄ hec elixi. Cum aliqua in qua ciui
tas Beatissime pz tibi et romane sedi tam
tas comoditates utilitatesq̄ attulerit q̄nta
duz mea resedisti florentia contulit ni
hil gloriosius q̄ pontificatus iste tuus re
periri poterit. Venisti florentiaz cum ni
hil temporalis dominij possideres. occu
patis ubiq̄ per aduersarios oppidis Bone
niatq̄ parere abnuente ut tibi necessarium
fuit cum ex ferraria florentiaz uenire
uelles per raennaz et fundolouensaz ag
rui Longo ambitu iter de flectere te florentie
comorante et cetera oppida impotesta
tem tuaz redire et honora ipsa quaz pri
us ex tulerat ceruicaz submisit. Contulit uō

ad hec plurimum oportunitas huiusmodi
 propterea quod brauius amantibus fideque flo-
 rentini populi secutus ad te venire non du-
 bitavit et intradente civitate discordi-
 as omnes componere atque oppida reddere
 illiusque tu postmodum fecit opera Bono-
 niam tibi parere in adhibita compulisti
 ut longe lateque nunc tua potentia domine-
 tur. Te in super florentiam comitante cum prospera
 inque de te ac de loco tuo residente etiam
 ferrentur Cardinales ab yspania deserto
 benedictio hinc ipsius loci advenientes te
 ut verus atque unicus pontifex recognove-
 runt. Quo facto tres obediencie dudum se-
 perate inter uno Conglutinate sunt. Ad hec
 duo incrementa hoc in loco suscepta tertium
 illud prestantissimum excellentissimumque
 omnium felicitate mirabili cumulat. quod
 qui dudum fuerat iohannes pontifex de
 cuius depositio propter uis adhibitam
 multi dubitabant et scrupulus quidam re-
 linquebat in mentibus securitatem atque fi-
 delitatem huius loci florentiam venit tibi que sponte
 sua subiecit atque ac dominum et ponti-

fieri uerissimum recognouit quo facto omnis
penitus est scrupulus ambiguitasq; sublata
Neq; enim deum illa adhibita solutus esse qsq;
potest cum ipsius uoluntaria in loco sibi tu-
tissimo sit conspecta subiectio. Et accessit
q; paulo post defunctus est ut et admiratio
et querela et ut ita dixeris fortune Ludibrium
tolleretur. Illud certe constat nullo alio
loco illuz ad te uenturuz fuisse nisi in hac
urbe in qua per magnas amicitias priuatis
et publice se habere sentiebat. Hec sunt
pro quib; gratias tuam florentia promeretur
cui uel oportunitate uel obsequio uel auspi-
cio tanta pontificatus tuo super accesserunt
incrementa. Nam puerilibus quidem ueniss-
aures ad mouere et quid etas illa loquatur
attendere mihi tunc uidetur grauitatis. /
M artinus autem hec audies letari admodum
uisus est meq; palam multis uerbis lauda-
uit ac uerissima dicere consensit. Quam-
uis fecisse uerba mea paulo post ostendit
Nam cum abire statuisse uocato ad se flo-
rentinorum magistratu. Valde obligor /
inquit huic ciuitati. Cognosco enim q; mul-

ta p
grui
ordin
f loren
cont
uit p
eius
profe
perit
anim
umb
stas.
gu n
statim
dit
perit
est ab
uisin
Bra
tame
d eniq;
q; reb;
reuer
mi cu

ta prospera nulla et per illam mihi contin-
 geuit de inde illa ipsa enumerans eodem
 ordine quo ante dicta fuerant recensuit.
 florentia tandem abiens martinus romam se
 contulit ibique aliquot annos Beate regna-
 uit preapue tamen post Bracii mortem
 eius creuit potentia Bracius ipse magnus
 prefecto uir fuit naz et dux rei militaris
 peritissimus habebatur et magnitudine
 animi consilioque pollebat et aderat ei ad-
 umbrata quedam ciuili moderatione hone-
 stas. Hic ex oppido montone perusini a-
 gu nobilibus admodum parentibus ortus
 statim ab adolescentia rei militari se tradi-
 dit multisque uulneribus atque laboribus
 peritiis tandem auctoritatisque boni diuis
 est assecutus. Exulabat per id tempus pe-
 rusina nobilitas fere omnis inter quos
 Bracius licet admodum iuuenis consilio
 tamen et auctoritate princeps habebatur
 denique uaria militia per italiam acta multis
 que rebus gestis inuictis auctoritatisque ac-
 creuerat ut perusinos diuisse factionis qui do-
 mi erant ui et armis compuleret nobilitatem

Laudes Bracii.

Laudes Sfortie.

¹ Sfortia per id tempus magnus et ipse prefeto ui
et in quo rei militaris peritiaz alij maio
rez esse q̃ in bractis alij parer exstima
bant. Hic q̃ multas ac magnas res ges
serat et per omnes militie gradus ad fa
me atq̃ glorie culmen ascendit. Inter huc et Bracciu amicitia tam diu
fuit q̃ diu minores utq̃ fuerunt auctos
uō atq̃ potentes emulatio atq̃ contentio
irritauit itaq̃ et picia non nūq̃ intrin
cōmiserat et euz inflammati plurimu es
sent animi ad certamen. Sfortia intra
sitū fluminis piscarie submersus perijt
Et Braccius paulo post euz aquilaz ur
bez obsederet martino copias suas ami

e urbis apo
 tus. Hinc
 ere cepit
 ubditas fa
 pontifex hic
 nde macti
 atez dimi
 o retineret
 uit. Erat
 prefeto iur
 alij maio
 exultima
 as res ges
 dius ad fa
 nderat x
 a tam diu
 it ductos
 z contento
 uq̄ interse
 luriuz es
 ortia intra
 sus perijt
 aquilaz ur
 sua sami

eorum qz ad liberandas obsidiones urbes sub
 nudente preter spes omnium profligatur
 atqz occiditur. florentini per hoc tempus
 bellum resumserant aduersus philippum du
 cem mediolanensem. Creuerat enim ille ac
 ures paternas mirabili quadam felicitate
 resumpserat et addiderat ad patrum domi
 nationes genuas urbes. Cum ergo iam terra
 maius formidabilis esset ac magnos duces
 magnusqz equitatus haberet et circa forui
 lium molasqz se inferere uideretur suscep
 tus aduersus eum est bellum misseqz a flore
 ntis copie apud Zagonaras profligantur
 philippi autem duces per uictorias multa loca
 florentine ditionis per apenninum montes
 occupant. Aduersus hunc tumultum indies
 crescentes Oddo Braccij filius puer adhuc
 sub gubernatione atqz cura nicolai pueri
 nini cum magna patrum equitum ma
 ni conuocatur qui arietum primo mox in
 agrum mugillarum traducti hostiles impetus
 repressere cursuqz eorum uictorie retarda
 runt. Sed post multa atqz egregia belli
 opera cum tandem insalutis diffiales se con

icassent circa monaz fluvium profligatu
Captusq; nicolaus piccinnus fauentiaz elu
atur. Naz oddo in ipsa profligatione uul
neratus obierat. Hinc uacillare ciuitatis
res iterato cepit et in magno ee metu Sed
accedit percomode piccinni captiuitas qm fa
uentiaz dominus inuicis manibus ipse
erat ad nos traxit Conditionibus meliorib;
utiliorib; q; oblati. q; itaq; secuta mox esta
te belli omnis impetus ad fauentiaz Constat
C opie florentini populi intra urbes fauentiaz
Aduersariorum aut copie longe maiores
ad molaz foruq; liuy circaq; ea loca debebat
prelia q; per crebra quondie gerebantur ad
ipsas prope fauentiaz portas Deniq; fauen
tie eo ammo murus fuit nie ciuitatis Nec
eum dubius erat quin omnis impetus belli
florentia in mema recessurus fuisset nisi fa
uentia obstitisset. Post longum certamen in
agru tandem aeternus impetus belli redact⁹
est ex huiusmodi causa Magistratus qui
pro florentino populo anglare oppidum gube
nabat sperans sibi lurius fore si ab ea parte
turbationes conatarentur Burgensesq; getos

homines nec hostile quicquid molientes hostili-
 ter ipse inuasit uastatisque infestis agris /
 ac prebe expositis sumis iniurijs eos affecit
) Illi tam insigniter lesi nulla fuit mora /
 quin copias hostium ad se conuocarent. Hec
 Copie cum eo uenissent cuncta curam an-
 glare ferro igneque populauit et copias flo-
 rentini populi sub ipso oppido stantes perfixe-
 runt. Per hunc modum belli certamen
 et impetus ex fauentino agro in arctino
 dirigitur. Nicolaus picennius per hunc tu-
 multum in arctines tractus non satis bono
 animo esse uidebatur et predicebat obsequia
 sua nequaquam gratum a florentinis esse suscepta
 Tempus uero stipendiorum suorum ad fines
 deuenisse scias alia sibi cogitare hec ab
 eo palam iactata interpretabantur homi-
 nes qui uellet ille consuetudo hoc militan-
 tium more stipendia augere et uulgo iacta-
 bant ab amicis eius qui non paucis flore-
 tie nec impotentes erant. Hanc uiaz ostē-
 sas illico maiora consequeretur. Ob hanc
 igitur opinionem nulla diligentia est ad-
 hibita quo retineretur sed cum finis stipē-

diebus uenisset secedens in cortonenses et pe-
rusinus agris paucis post diebus ad stipendia
mediolanensis conductum ostendit subinde
q3 conuictis hostibus una cum illis magnus
aretinus regressus classes et castris nouis
et pontenanus et quicquid castellorum est in-
ter bibienas et aretus cepit. Hic tumultus
plurimum turbauit nostrorum mentes nec so-
lus trepidare uerum etiam diffidere desperare
q3 coegit. Erat enim multitudo hostium ingens
nostri autem praeterquam pauci insuper in parati
et fracti uidebantur. Cum ergo non in me-
rito trepidaretur aduenientes respicere floren-
tini ceperunt. Existimantes illisq3 formi-
dandum esse mediolanensis opes usq3 adeo
augeri. Hec falsa quidem erat existimatio
formidabant enim ac moleste ferebant gra-
ueq3 illius propinquitatem futuram putabant
Civitati suae. Quibus rationibus ad societatem
traherentur. Philippus uero ubi haec tracta-
ri sensit ne corrent insimul civitates
pacem obtulit florentinus. prelatam est tamen
uenetorum societatem pacem cui non satis creden-
dum homines arbitrabantur post eam

Societas
inuat
Cont
rentin
tem u
geren
stella
Et ca
te rep
Luz e
impo
inde
Berig
sit.
aliud
aulo
di ca
Luz d
rentin
Hic fi
ad C
recep
ille q
fuz t

Sonetatem tractam Buxiam urbez ueneti
 inuasere/ qua re contritus mediolanensis
 Confestim reuocauit ex etruzia copias flo
 rentini q^o hispaniam partibus copijs eorum pi
 tem unaz ingallias miseret quo ueneti sui
 gerentur. Alias partez ad recuperanda ca
 stella aetum agri prius amissa retinuerit
 Et castella quidez illa non sine difficulta
 te reuerata sunt/ et ingallia prospere bel
 luz est gestuz/ Buxiaq^{ue} tota cum aribus
 in potestate uenetiuz deuenit. Pax de
 inde euz mediolanensi facta in qua super
 Bergomuz et oppida quedaz ueneti dimi
 sit. Post non integro biennio decurso
 aliud rursus belluz renasatur longe pe
 culiosius q^{uam} prius. fluxit uo ex huiusmo
 di causa. Nicolaus braemⁱ sororis filius
 euz aliqua equituz manu inter copias flo
 rentini populi per galliam militauerat
 Hic finito bello metruiaz reuersus cum
 ad Cetreruz exemplar stipendia ut pote
 recepta pax sibi minuerentur non tulit
 ille quidez neq^{ue} assensus est. sed per id ip
 suz tempus maiores sibi copias parare

Contendit et uulgabatur illuz mumbria qm̄
inde sibi origo foret aliquid eē molituruz
Luz ergo ad aliquē moduz auctusiaz esset
repente magruz luensesz profectus regione
totaz subita clade inuoluit. Luansibusq;
id tempus dominabatur paulus guimhus
eratq; cum illo pax florentinis odia tamen
suberat q; proximo bello cum hoste sensisse
ferebatur. filius certe euz equitatu ad euz
miserat. Ea tamen exceptione ne aduers
uenetosq; bellos gerendo ad esset. Itaq; et
si ignara ciuitate impetuz impetufecit
factus tamen quia cause suberant ac ex
nostris oppidis mouerat suspitionez prebu
it quasi occulta ciuitatis opera factus impe
tus fuisset. Qua opinione multi nostro
rum his locis finitimi ad preclaz direptio
nezq; conuenerat. Ut iam non integra
res ciuitati sed cepta quodaz modo uide
tur. Punire eiz transgressores premulti
tudine non licebat et simul multitudo
urbana mirabili ardore id belluz depo
sibat. Deniq; reiectis maioribus prauo
ribusq; qui diuisa suadebant conarsu

mult
statiz
rent
agge
suad
mun
et m
dem
fictio
adlib
tibz.
fluu
bug
ipe p
dolo
f rana
is a c
maie
ex m
obse
amr
med
supr
tibz

multitudinis bellum suscipitur. Quod facto
 statim per multa lucensis agri castella sese flo-
 rentinis dedidere. Luca deinde obsessa et
 aggere circumdata adeo vana spe ut sibi
 suaderent stulti quidam aqua per aggeres
 inundari posse. Id cum sperare vanum esset
 et in longum obsidio traheretur ueniens
 demum fransiscus Sfortis filius Lucam ob-
 sidione liberauit. Hostis bono consilio
 adlibitum mema sponte sua se recipere
 tibi. Hostes aut paulo post circa nebulam
 fluminis profecti piscinam oppugnavit et
 Bugiam uicem cepit nec multo post
 ipse paulus guimifius qui lucam dominabat
 dolo suorum captus mediolanum transmitti
 fransiscus aut Sfortia pecunia deflorentin-
 is accepta Lucam destituit. Eiusus ergo
 maiori in obsessa a florentinis cum iam ad
 extremum deuenisset aduentu nicolai piccinini
 obsessores profligantur. Missio nicolai pic-
 cinini et prius fransisci Sfortis a philippo
 mediolanensi proasserat. Obcausque res re-
 sumptus fuerat aduersus eum bellum flagitan-
 tibus florentinis iam pridem infensi lucam obs-

dione perquam nimia cresendi ac uicinis do-
minandi cupiditas deprendebatur ac su-
specta iam prudens illis erat ciuitatis poten-
tia. Piaminus ergo pisanus florentinus
qz in uadit agnus non prius desinit q̄ alia
senatusqz sibi uiaz aperuit ipseqz eo profe-
tus stagia obsedit inde marenos spe pro-
ditionis tractatus cum de tecta proditio esset
castella in his locis subita inprovisa qz in
Complura cepit. Hoc bellus maxime at-
tulit florentini populi opes ac insimul
discrimen adduxit euz et ipse iux et an-
xie retente sint in potestate et omnia ca-
stella pisani uolaterranqz agni fuerunt
amissa et in arenis fluctuarent omnia
et in florentino etiaz agro castella quedam
senenses occupassent et intra urbes cir-
bus intolerabilibusqz tributis ciues exina-
uiti et ezarus penitus esset exhaustus
querelaz itaqz plena erant omnia ur-
ficu solet in populo male succedentibus
rebus. Hoc quicqz erat edibilis q̄ hi ci-
ues queuz opera bellus lucense fuerat su-
scriptus. Pergalliaz quoqz uia eius belli

fortuna modo uentris modo mediolanenses
 afflixit. Hec feruenter bello sigismundus im-
 perator italiam uenit nec magnas copias
 scorum adduxit ut potest qui in philippi medio-
 lanensis potentia opibusq; fundamenta sui
 transitus collocasset in gallica longiori mora
 phycem tracta cum mediolanum primum de-
 inde paucis desedisset tandem secuta mox esta-
 te metumq; transit. Ob eius aduentum ci-
 uitates erectis animis uel timore uel spe su-
 spense perstabant. Magnus profecto aliquid
 moliture sed imminuit eius auctoritatem
 q; his diebus premissi equites philippi medio-
 lanensis magna strage ab equitibus floren-
 tini populi sub toporio oppido profligati
 sunt. Quam uictoria elati ubi uenisse
 in urbem lucas imperatores cognouerunt
 eo uadentes ad ipsas prope portas posuerunt
 castra cuncta circa urbem populati sunt i-
 tus manente imperatore ac prohibere uasta-
 tione nequeunt. Hec res et his qui herige-
 bantur ob eius aduentum fiducia cupit et
 his qui formidabant metum ad eum. Post
 hec in agrum senensium traductis copiis quo

illic quoque uastarentur segetes duas paucis ad
modum. Cuncta ea loca commorati in fines aetino
rum sese receperunt causantes comitatus senen
ses magis sibi deesse. Itaque per eorum absen
tiam imperator ad eundem senas facultatem nar
tus eo festinavit. Senis aliquot menses com
moratus tandem romam profectus est. de pon
tificis uoluntate. Pontifex erat Eugenius
quartus natione uenetis qui martino defuncto
in pontificatu successerat. Ab hoc impera
tor sollempniter coronatus. Per haec ipsa tempo
ra pax recepta est cum mediolanensi ac
bello finis impositus. Per eam pacem omnia ci
uitella reddita sunt florentinis que in pisano
uolateranoque et arciano agro hostis cepisset
et omnibus quoque omnia castella lucensis agri qui
paucis ceperant florentini reddidit. Impera
tor demum roma abiens per tuderinam et
perusinam agrum profectus ariminum petiit
inde per raennatem ac ferrariensem et man
tuanam trans alpes abiit. Et quidem tanta
uacuitate uel animi uel fortune ut inimi
cissimus philippo mediolanensi abiit cui
fauore atque opibus italiam intrasset. uenetorum

autem quibus maxime inimici uenerat amicos
 sinus recederet cum florentinis quod licet apud
 lucas grauius ab his offensus non inimico esse
 animo uisus est. Tentauitque in recessu illo
 suo florentias uenire sed non recipientis po-
 pulo aliud iter secutus in germanias rediit.
 Nec diu superuixit. Hanc trienio ferme post
 redditus eius in ungaria defunctus est. Hunc
 princeps nos placentie prius uidimus in con-
 gressu illo iohannis romani pontificis et ali-
 quos cum eo usum conuersationesque habuisse
 dum laude cremonaeque constitimus postea
 uero constantie magis naturae illius mores
 que conspectus fuit aut procul dubio uir in-
 ditus praedara facie corpore tunc ipetoso
 tum robusto magnitudine animi siue pace
 siue bello eximia liberalitate uero tanta ut
 hoc unum illi uitio daretur quod largiendo et
 erogando sibi ipsi facultates detraheret ad ne-
 gotia bellaque obeunda. Huic successit imperio
 ac regno ungarie Albertus dux austrie qui
 nec ipse diu iuxit. Sed haec postea facta sunt.
 Nos autem ad nostra tempora reuertamur post
 eas partes de qua supradiximus. Franciscus

Sfortie filius qui cum equitatu apud mediola
nenses equitauerat per spetieque allenuande mi
litie dimissus impientes eleuenit. Ibi cum de
dentia sese oppida per multa suscepisset elatus
successu iter in apuliam ab initio destinatus
omittere statuit ac circum calora uires ex
tendere. Huius propinquitatis Eugenius intra
urbes romae trepidare coegit. et accedebat
terrore quod nicolaus braconius sororis filius qui
modo sub eo pontifice militauerat alienatus
atque infensus pontifici quoniam eum opprimere dolo
reptasset magno tumultu tibur occupauit
rat indeque bellum rome grauissimum inferre
bat intra urbes uero nihil sanum neque pacatum
debatur. Hec satis Eugenius prospera fama
presertim quia pontificatus tranquillissimus
amarino susceptus ipse confestim magnis
turbationibus inuoluisset. Conalium pides
pus basilice coegit et abiecit eo cardi
nales quidam. Eugenius autem rome consistens
magnis uexationibus premebatur quibus ta
dem ex urbe roma clam fugere coactus man
pulas delatus indeque florentiam ueniens ali
qua diu in ea resedit. Hoc quoque in loco multa

ab eo dem pontifice tentata haud satis quies et
pax congruentia et illud in primis qd bononi
enses ui et armis cogere in sua impetua perrexit
Ex quo turbationes orire graues ac pene in
bella reddituz. Bononienses eim ab illo uexa
ti mediolanensis auxilia confestim uocauit
ze copijsqz hinc inde coactis noster uene
tiuzqz equitatus pontifici concessus non
longe ab imola apicamino profugantur
Duxqz copiaruz florentinu populi Nicolaus
Tolentinus mediolanu captiuus tras me
tetur. florentie qz per hoc ipsuz tempus ue
hement in re publica mutatio fuit reduc
toqz Cosma medice et agnatis qui supri
ori anno fuerant expulsi diuisa factio satis
magno nuõ in exiliu agitur concordia de
inde inter Eugenius et philippuz mediola
nenses se cum imolaqz et alia quedaz fla
minie oppida pontifici restituta. Stabili
taqz pax itruuz cum florentinis et uenetis
in una confederatione in qua ueneti et medio
lanensis et florentini comprehensi sunt eo pac
to ut si quis eoru aliter offendere ceteri
omnes adiuuare eaz partez que offensa foret

tenerentur. Hec et sollempniter facta et plena
maxime spei durationes minimas habuerunt
Hic cum haud multo post genua que sub impe-
rio mediolanensis erat ab eo defecisset flo-
rentini et ueneti usque adeo grates id susce-
perunt ut non abstererent ab auxiliis pre-
standis quo genuenses se in libertatem magis
assererent. Et sane potentia mediolanen-
sis eximia et annuis extendi impetibus cupid-
infidaz ac suspitosaz confederationes reddi-
derant. Causa uero reus nouarum genuensi-
bus fuit quod cum dragonum rex non procul
Gaeta navalis proelio superatus cum duobus
fratribus ac magna procerum multitudine
cepisset dux mediolanensis eum regem fieri
quod mediolanum traductos et humanissime
suscepit et liberalissime dimisit. Mirabili
certe magnificentia fretus induobus simul
regibus ac tot proceribus liberandis. Sed ea
liberalitas amittendi genuarum causa fuit
Genuenses enim usque adeo indigne tulerunt
regem sibi inimicis absque ullo sui respectu
esse dimissum ut mediolanensis iugo repul-
so in libertatem se uendicarent. Florentini uero

eta et plena
 az habuere
 ue sub impe
 fesset flo
 e id susce
 xilij pre
 tatez magis
 mediolanen
 impetru cupid
 tionez reddi
 uz genuenti
 non procul
 euz duobus
 multitudine
 uz regem fres
 uanissime
 it. Mirabili
 uobz simul
 ndis. Sed ea
 causa fuit
 ne tulerunt
 sui respectu
 is iugo repul
 florentinu

et annona p'muz et mox auxilijs milituz
 eos iuuauit. Per hoc ipsuz fere tempus Ba
 silica Florentina ab Eugenio papa solēni
 dedicata fuit. Cuius rei causa pont lignē
 us incredibili celeritate ac mirabili opere edi
 ficatus est. Ab Ecclesia predicatoruz uē ponti
 fix habitabat ad ipsaz Basilicaz que erat
 dedicanda. Is uō pont non soluz ad magni
 ficentiaz pertinuit ueruz etia ad necessi
 tatez. Tantis eim in ipsa dedicatione
 concursus hominuz fuit ex agro ac finiti
 mis oppidis ex ipsa multitudine urbana
 ut completerentur omnes aditus omnesqz
 uie / nec pontifex euz suis cardinalibus et
 prelatis transire umq̃ prenuma turba po
 tuisset nisi pont ad hoc ipsuz superinectus
 uiaz eis prebuisset. Incepit aut is pont apō
 ta ipsa Ecclesie predicatoruz inde nouaz pla
 traz secans usqz ad caput uie que duat ad
 Ecclesiam sancte marie maioris perqz ipsaz
 uiaz ubiqz continuato ponte usqz ad templū
 baptiste proximaqz subinde Basilicaz per
 uenit. Erat uō latitudo pontis circiter brat
 chioruz quatuor pedesqz lignei transuersa

substantabant tigna. Super his uero tabula
ta erant. Alaribus uero coluine paucis inter
se distantes spatij insurgebant in altitudine
Brachiorum septem. Hec ad pavementi tigna
fixe alijs uersus exilioribus tignis in maxima
altitudine iunctabantur. Super his uela erant
quibus pontis tegebatur uniuersus. Cuius papilli
omnibus utriusque pendentibus pavementi uer-
sus abutroque latere usque ad zonam hominis
auleis erat muratus. Per hunc pontem in ecclesiam
pontifex magna et uis pompa magnaque orna-
tu omnium cardinalium prelatorumque multi-
tudine ad Basilicam peruenit spectante popu-
lo de inferiori loco et tantum pontis ornatibus
ac tam uenerabilibus pompis cum letitia intui-
ente. Haud multo post dedicationem hanc
Eugenius Bononiam se transtulit. receptamque
pudens ea ciuitate post mediolanensem con-
federationem Luca deinde obsessa est a flo-
rentinis ex eiusdem causa. Venerant
magis Lucenses per magnam equitum copiam
philippi mediolanensis ducebat autem eas
copias pictavinus petebatque a florentinis ut
pacate sibi transire in senentium fines liceret

florentini aut suspicantes fraudez aliquaz sub
 esse transitum negauerunt ac ne forte intra
 sire adoueretur franciscum fortia celeriter uo
 catuz. Erat enim uenetozum florentinorumq;
 duze uenientibus opposuerunt. Inituz hyemis
 erat euz hec facta sunt. Statimq; est per uni
 uersaz hyemez ambigua pace cum anostri fi
 nes agri florentini pisaniq; defenderent
 ab hostib; uo. Circa ea loca desiderantibus su
 spiciones magisq; apertum inferretur belluz
 Serezanam tamen et alia quedaz lunensis
 agri castella per eam hyemez ceperunt ho
 stes et duo parua loca in agro pisano ad ex
 mui occuparunt. Transacta demuz hyc
 me nostros maiori apparatu pisum egressos
 non expectauerunt hostes. Erant enim afflic
 ti longa hyemis militia sed tras appenninu
 abeuntis in galliaz se receperunt. Nostri uo
 receptis omnibus castellis pmo amissis qua
 do quidez matrua de erat belli lunenses in
 uadere constituerunt. Eis succurrentes q;
 hostibus auxilia prestissent q; q; eos come
 atu ceterisq; rebus que adufuz sunt belli
 sustentassent. Itaq; contra lunenses uersis

signis cuncta ferme eorum castella ceperunt
et lucas ipsas obsidebant ut parua admodum
uel nulla spes euasioneis superesse uideretur
Atq; hostium copie persuperiores hyemes danti
magno lucensi comorante omne qd frumē
tuz eius urbis conspicerant. Vnde mēxi
constituta ciuitas frumenti defectu peritura
uidebatur. Nutriebat tamen eorum spz Ni
colaus priamus qui se uenturus ad obsi
dionez soluendaz minitabatur. et apparat
quasda ad obstantionez faciebat. Ceteruz
Soti et genuenses nuper in societatez recepti
Ab alia uocantes bis aut ter obsidionez inter
rupebant. Cuz alias pontemuluz alias contra
pauzas duz et copie traducebantur id flo
rentinu perindigne ferebant. Atq; ita alie
nationes quedaz animorum exorte sunt flo
rentinos inter et uenetes. Iactabantq; per
multi ueneti non placere ut lucas in flore
tini populi deueniret potestatez. Et suspicio
paulanz sub crescenti diuidende societatis ai
fuit presertim postq; dua copiaruz transire
paduz recusanti denegata penitus stipendia
fuerunt aueneti. Tunc cum qd deficiente

societatis fide. Franciscus fortis de re conalia
 none cum mediolanesi agitare cepit. Floren-
 tinum autem quo se uiderent nesciebant. Vene-
 rant enim picannus cum magnis copiis per
 flammam usque ad forum populi quod inde me-
 tuum transiturus. Veneti autem spectatores
 sedebant otiosi. Oratores nam uenetas nulli
 non audiebantur. Ita cogente necessitate
 florentini re conaliationem secuti sunt et cum
 Lucensibus pax ea conditione recepta ut ob-
 sidio Luca solueretur. Castella uero que cepe-
 rat florentinus retineret. His peractis pic-
 annus statim retro conuersus foruzluum et imo-
 liam et Bononiam occupauit. Inde in uenetos
 transiens omnes belli clades quas florentinus
 inferre potuerat contra illos exiit multas
 quoque oppidis uenetorum captis tandem Brixiam
 obsedit atque ita oppugnauit ut merua uerbis
 crebris tormentorum pulsu quibusdam Loas
 euerterentur. Hec omnia mirabili celeritate
 picannus effecerat. Proxima deinde hyeme
 Eugenius papa florentiam rediit adducens
 secum imperatores Grecorum. Quibus de rebus
 altius resumpto principio est a nobis dicendum

Eugenius enim cum florentia Bononiam se con-
tulisset de unione grecorum agitare cepit.
Mora post huiusmodi mentio faciat in concilio
Basilienfi. Deinde ab Eugenio recepta pro-
curatio est quo Basilienfis concilij auctori-
tatem minueret. Itaque Graeci prius aucto-
ritate concilij permoti cum ad eum venire lo-
cum in quo papa et concilius foret spondu-
isset indicto a pontifice apud ferrariam alio
concilio cum illuc pontifex quoque accessisset
grecos eo pertraxit. Venerant enim iam vene-
tias Graeci qui et si ab initio ambigui starent
pro Basilienfium pontificisque discordias preter-
eorum spes apud nos repositas tamen vias po-
ntificis ad eum secuti ferrariam se ad pontifi-
cem contulerunt. Aliquot mensibus negotium
unionis ferrarie agitatum cum esset super-
ueniente morboque peste Graeci una cum
pontifice florentiam se transtulerunt. Recepti
que benigne post aliquot menses qui floren-
tiam venerant supra quingentos. In his
vero imperator et filius eius germanus et patri-
archa constantinopolitanus cum multis ar-
chiepiscopis et prelatis multisque cum impe-

vatore proceres secularesq; insignes viri ac litte-
 rarum non solum modo/ uerum etiam gentiliū
 bene petiti. florentie dū essent greci reinte-
 gratio sedes nouiter facta est inter floren-
 tinos et uenetos. Picenninus enim post buxiam
 oppugnataz. Transgressus athenis flumi-
 nem ueronaz et uicentiaz terribilis immi-
 nebat. Capto lignato ac ceteris frume oib;
 illarum partium oppidis nullus remedium fo-
 re uidebatur quin patium usq; cuncta pri-
 uaderet. Hec pericula uenetos permouerunt
 ad florentinorum societates quam paulo ante
 spreuerant repetendendas. florentiniq; nō
 multi in societates redierunt existimantes
 se delecte forent uenetrum opes nequaquam
 se uictores temperaturum. Ita conuictio rur-
 sus fit inter uenetos ac florentinos. francas
 eiusq; stoia dux cum magnis copiis opus
 florentinorum in uenetos transgressus cursu
 uictoriarum hostilium omni repressit eorum
 q; copias omnes suas athenis expulit. Secuta
 deinde per multa ac predara et circa be-
 nacum lacum et circa uerone recuperatio
 que particulatim refert contra propositum

esset nostris cum summis rebus notemus non
hystoriam describamus. Per hoc ipsum tem-
pus abasilem nuntiabatur conatu quod ibi di-
utus fuerat. priuato Eugenio alterius pon-
tificis creauisse. Amadeum sabaudie ducem
ad admirabile cunctis uidebatur tanti fasti-
gii principes dubio papatu se onerare uoluiss-
e. Cui etiam certus papatus magna seruitus sit
existimanda. Hos que sequentur uidebimus
Cum per eternas quies esset ab illo / omnisque
hominum cura in gallias esset conuersa. Nunc
laus patrum in medio feruore gallie belli
Adicta gallia magnas suorum copias inextinguas
rapuit. Cuius transmissio appennini iugo
in agrum mugellarum descendisset magnus
terrores intulit nostris. Agmina suorum latro-
cinantium ritu usque prope ad conspectum urbium
discurrebant. feda trepidatione et fuga cir-
cum urbes omnia complebantur. Intra urbem
uero magne suspensiones erant tum quod infima
plebs caritate annone premebatur tum etiam
quod presenti rei publicae statu non omnes pauiter
ciues gaudebant. Erat uero tota urbs plena
colonoium ac agricolarum cum conuigibus et

liberis ac rapta ex hostibus suppellectile fugien-
 tibus bouesque et pecora / uas omnis urbis com-
 pleuerant. In hoc ergo tumultu decem uir-
 iterum creatus fuit ad curas belli gerendi.
 Gesserat enim superuoru estate eundem magistra-
 tum per id tempus quo reconciliatio facta est.
 inter florentinos et uenetos. Sed nunc premie-
 re ciuitate maximo discrimine obrepenti-
 bus hostibus aduentibus. Rursus decreto popu-
 li florentini decem uir creatus fuit / cum pre-
 stantissimis quibusdam uiris. Neque enim tunc
 imminens periculum Mediolanenses homines depo-
 scbat sed qui tantarum rerum moles perferre
 animo et gubernare consilio ydonei essent.
 Propterea deditur opera est ut quod fieri posset op-
 timi sumerentur. Hostes eum aliquot dies
 circa policianum steterunt tandem ex mugella-
 no in casentinam transierunt. Quod quidem
 eorum factum mentes nostras ualde subleua-
 uit. Formidabamus enim ne per marum
 fluuium ductis copiis inter pratum et flo-
 rentiam descenderent ubi et comitatum
 habere potuissent et impedire transiitionem
 fumenti quo apulis atque emporio florentiam

uehebatur. Nam ad cetra q^o pericula fuimenti
indigentia per id tempus accesserat. Piccin⁹
igitur siue non intellexerat siue non ausus
fuit hac oportunitate relictā incasentinatē
duxit loca montana et saltuosa et remotio
ra ab urbe qua quidē mie secutus est ut pu
tant consiliū et suasionē francisci comitis
puppj et secreto illuz uocatis. Vbi ergo in
Casentinanāz peruenit Bibienāz et rome
nāz cepit et franciscus comes cum puppio
cetru^s q^o castellis suis ad eūz defecit cōmea
tum q^o adiuit. Inde ad castellū sancti nic
lai positis castris mense fere integro circa illu
d desedit. Postq^o uō id q^o suscipit ad cassinas
constat. Hos per hoc tempus castellū san
cti nicolai paulo ante amissūz reapiūz que
quidē aduersariorūz mentes plurimūz fregit
Munitissimūz eīz castellū qd^o ipsi tormentis
et machinis iux uno mense integro expugna
rant recuperatūz a nobis intra paucos dies ob
stupescabant. Iaz q^o ex hinc nostri meliori
spe illi deteriore eē cepit. Inter hec flo
rentinūz auxilia superueniūt ex gallia
equites ad septingentos ex agro piceno totide

40

quos ducebat Michelectus, Ex Flammunia. p.
plimprauy. .v. p. Vrsinus cum aliqua manu redierat
pedites uero conduxerat ciuitatis supra quatuor
milia. Expectabantur praeterea eugenij copie
erant uero he supra duo milia equitum quorum
circa Aretum se nostris conuinxisset ualida
ac resistere parati ad anglarum oppidum duxerunt
Hanc picennius suscepta in deditionem rassena
ad Burgum duxerat. Itaque illis in locis nostre
copie hostibus opposite constiterunt. non pro
sequar singulos actus nam id quidem ut sepius
diximus hystorie foret. Picennius burgum
tenebat inde tiffinum occupare tentauit mox
peruisiam adiit eamque uicem celecter in suos
faucibus conuertit. Postea cortonam per pro
ditionem capere nixus est. Hec omnia admo
dum adriter fecit inde ad nos reuersus ti
ffinum et burgum cum exercitu constitit. Hostium
Hostium presentiam ueriti castra que prius fuerant
longius ad ipsa anglarum menia conuinxerunt
Et a significatio timoris audaciam picennium ad
auxit. Itaque non multis post hec diebus re
pente superueniens totis copiis nos inuasit.
Dum res admodum nos uiuabant. Una quod sub

ipso oppido pidiuz cōmictibatur loco per como
do sibi hostibus aduerso. Altera q̄ hostes ex
castris armati uenientes per maximos calo
res ipsi et equi defessi pidiuz imbant nostri
recentes et tunc pumius sūptis armis equisq̄
peliabantur. itaq̄ tandem superatus pinnin
omnes fere copias amisit ip̄e uix et arx̄e ad
burguz se cum paucas recepit uexilla omnia
exatus hostuz anostri capta et florentiaz re
lata preterea tentoria omnia que fuerunt
in hostuz castris nū cepere. Ex equitibus
aut hostuz pauca admodum euasunt. Cap
ti sunt etiaq̄ exburgensibus supra mille du
centos qui fiducia pinnin secuti quezue
tores fore haud dubie credebant populari
ter exierant in nostros. Sed qui alios capere
sperabant ipsi capti sunt. Deniq̄ hec m
maxima fuit uictoria finem bello impositura
si nostri sequi eaz uoluissent. Sed nec dux
unus cui omnes parerent nec milituz cunc
toruz ideo animus. Itaq̄ adburguz duare
et pinninum circumfodere differentis spa
tuz abeundi illi dederunt. Tertia demuz
post pugnaz die profecti euz ille iam abiisset

my.

adl
f the
f uie
par
sup
alie
ac
mi
zaf
M ay
me
mi
le
uo
do
fu
lu
I ta
e
te
fu
T o
re
ti

adburgum duxere. Burgumque ipsius et mon-
 therchum et uallallam in dedicationem ceperunt.
 fuit autem hec victoria apud anglare oppidum
 parva tertio. kl. iulij quadragesimo anno
 supra mille quadringentos. Post hec nos cum
 aliqua militum manu Bibenam et Romenam
 ac cetera prius amissa facilius recuperavi-
 mus. Castella uero que Comitum fuerant cetera
 rasque Aras per casentanarum obsidem frangit.
 Maximus tamen Euxi puppius fuit cetera
 men. Oppidum enim nobile natura manuque
 munitum et defensorum plenum haud facili-
 le expugnabatur nisi defectus rei fumenta-
 rie nos adiuuisset. Puppienses enim uibentes
 domino fumentum omne uetus piamino et
 suis tradiderant. Noua autem fumenta per bel-
 lum et obsidionem colligere non potuerant.
 Ita deficiente spe puppius deditur Leonini
 cum ignatio eius Baptifolle et pratuue-
 teri ceterisque omnibus castellis que Comitum
 fuerant in potestatem nostram uenerunt.
 Totum denique casentanum quod prius nunquam fue-
 rat imperio florentini populi in magistra-
 tu nostro subiecinus. Ita exturbulentissima

Victoria florentini populi
 contra piaminum pmediolanum

Puppium nobile oppidum
 appellatur.

Battifolle.
 Pratiuetus.

tempestate qua creati fueramus res prospere
re letetque sunt ad extremum secute cum in
genti gloria et exaltatione cunctas
finis.

LEONARDI ARETINI TEM
PORIBVS ^{suis} SUMMARIVM.

l prope
Cum in
et al;

CFEM
n.

v
f
a
r
c

ARGUMENTVM

N tertetia notate lasciuie flagitia
 omne genus hominum ad libidines
 cohortabatur non solum priuatim ue
 rum etiam publice. Quia et matro
 nal romanas per edicta sua crebro ad mere
 triciam inuitauit. Collectisq; egregia atq;
 alia prestanti forma mulieribus lupanaria
 in uibe compleuit salariaq; ex publico ordina
 uit. Extat eius oratio ad meretrices habi
 ta in qua conuulitones illas appellat. quodio
 co an seuo illa fecerit incertum est. Nam au
 puelle recte profite pueris impigre sibi
 uiderentur proprie artis munera obire uoca
 tas uniuersas incitationem confirmandi et co
 hortandi causa sic eas allocutus est.

ORATIO HELIOGABALI CAUSAM MERET^{ice}.

INCREMIBILIS ME LIBIDO
habet cōmilitones et uehementem
in me ardorez conatuz sentio cum
multitudine uestra circumspēctuz me un
diqz stipatuz qz conspiciō. Quippe qui unā
aut alteraz uestuz intuent calere soleam
quas nūc cum tot libine flagrantel ac me in
cōplexum prouocantel oculos tot procerel
uultul tot nuda pectora ac se ultro exhibē
tel papilloel cerno cupiditatel flāmal in me
ardere existimatel. Sed continebo ipse me pa
rumper et contra meaz consuetudinē fre
num cupiditatē mee dum uobis pauca loquū
i ponam. Erit aut mea oratio uobis ut opi
nor non ingrata nec aliena adisaplina ue
stra. Atqz ante omnia admiratio nulli esse
debet si uos nomine cōmilitonel appello
Nam militat profecto omnis amans et ha
bet cupido sua castra. Nec equidez captā
de apud uos gratie causa eo nomine utor
Alijs nāqz modis ut plerēqz uestuz bene ex
perte sunt uos conciliari mihi soleo. Veruz
siese res habet. Non ego in hoc glouoso exē

LIBID
nentem
tio cum
tuz me un
qui una
soleam
ac me in
procatel
to exhibe
nas in me
ipse me pa
mem fre
auca loquo
bis ut opi
plina ue
nulli esse
appello
mans et ha
dez captā
mine utor
bene Ex
leo Verus
ouoso exē

atu impator sum sed miles. At si uera fate
ri uolumus gregarius miles. Non enim po
puli. Re. hic exercitus est sed cupidinis
arma hic uideo non pila non gladios sed
arant et facis. nec uexilla rubra hic cerno
qd' romanis signis pugne pro populi con
suevit sed certum candidatus. his armis
non populi totum sed cupidinis miles uti
solet. his ille puer signis castra dedarat.
¶ Ex quo maxime audaciam eius admirari li
cet. Cum in media roma uictor omnium
urbe ipse uictor castrametatus est. iuraq;
lasone in medio foro exercit in contemptu
auctoritatis senatus et in derisionem censo
rie notae. Cum itaq; in hac urbe tantum in
leat qd' tum libet. et cum uniuersa nutu
meus uoluntasq; moderetur. Statui uobis
in unum coactis publice referre que iam p
dem singule uestruz ante sepius audiistis
¶ az antea quidem satis comilitiones me am
plissimis uerbis comendationem uestraz in
edicto meo comprehendisse. & quoniam hac
uestram artem egregiam perclaram loci
pletem urbanam utilitatem etiam rei pu et

maxime liberis hominibus dignam existima-
bam non solum uos hortatus fui ad ipsius
cultum atq; profectum ueuiz etia; matro-
nis romanis et maxime forma insignibus
persuadere institui ut hunc gloriose arti
se traderent. Hec me tum admonentem &
non solum i pu nitate; ueuiz etia; immu-
tatem salariaq; insuper ex publico exazio
statuentem incassum monuisse uideor pa-
rumq; meis conatibus tum profecisse. Hæc
extanta multitudine romanarum matro-
narum nulle obid magis meretriciaz pro-
fesse sunt sed quodaz fatuo pudore ac de-
genere timiditate ad ducte. Cum re uera
omnes meretricentur elanculiz tamen poti-
usq; palas id efficere nituntur. Et uos que
hanc professionez religionez professe no-
mina uia in matriculis scribenda publi-
ce tradidistis nescio quo pacto tepescere ui-
demini & paruiz alacrez operaz arti uestre
prestare. Cui itaq; edictis meis paruiz pro-
fecerunt uiuiz affatib; agendus putauit.
Vnde uos omnes monere hodie et exorta-
re placuit et uoluntate; meaz plenissime

ap're Sed ante q̃ aduof et caufaz ueftroz
 accedaz castigemus fatuitatez matronaruz no
 ftroz loquor de romanis foñsqz et latinis
 nominis que cum omnes cupiant atqz id fac
 titent profiteri tamen et nomina dare acp
 dize in publicis exubefant a quibus liben
 ter petrez quid tandem hoc fit quod tanto
 pere uereantur. An fortasse meretricij no
 men eas mouet qd mercedis inest meritis
 et merennaria uidetur opus. Detrahunt
 hoc quantum libet tamen utrinqz faciant et
 siue domi se contineant siue in publico uerfe
 ntur 1az antea meretrices sunt. Hec equide
 uidetur qd sordis hunc uerbo infit. Nam et mi
 lites qz mereri dicunt et merita stipendia
 et honorem et premia mereri et magna me
 rita appellamus. Hec dubitandum est quin
 omnes que aliquo modo merentur meret
 ces sint nūcupande siquidez et illas que
 aliquid inueniunt inuentrices et que ui
 cerunt uetrices recte appellamus. Jam co
 dumtaxat differentia est si non mercede pe
 cuniaria sed libidine flāmaqz alecte fūto
 piam faciant. Qd iam antea ne quāqz fiet

edixi et uelut advocatis fore pretoria sala-
ria ex publico dari consueverunt nec adie-
ctulis recipere quicquam possunt ne quod turpis-
simus est alicui pro pecuniarum negotiis fa-
ciant. sic ego omnibus meretriciarum artem
professus salaria publica identidem consti-
tui ne pecunia aut mercede aliqua sed
gratuito ardore negotiis faceretur. At no-
men quidem non timent sed res ipsas. *¶*
Prohi de hoc ne clodia et paulina time-
ant. hoc cesonia et scruilia. hoc pompe-
ia uel quinta uel optima uel alie innu-
merabiles huius urbis femine nobiles
ignobiles uidue marite. Hæc si quis dili-
genter perquirere uoluerit tot femine lupa-
naria in hac urbe sunt quot domus hoc
igitur paucis sunt quod iam pudeat facitane-
Quis istarum inepthiarum tolerabit. quis ista
dicentes ferre poterit. Dies me arte deficiat
si pergam adulterorum nomina et stupra
cum incestibus uobis narrare que mihi uni-
nota sunt. Sed nolo esse in singulis occupa-
tus nolo huius uel illius matrone amores
conubitusque referre. Quin etiam muto Ci-

ues mecto aduenas mitto adolefcentes, qbz
 pp prestantiaz forme et etatis flores nulluz
 mautale limen est claufus. At quis feruū
 quis uillius, quis agaso quis aquarius quis
 pistor per uicos iaz transire potest, quem
 mulieres uestre blandite familiaris non ap
 prehenderint. Qued equidez laudo nec
 gratius esse quicq potest. Sed tamen que
 ista fecerint qua ratione abhuiusmodi arte
 se abhorreze fingunt aut formidare iam
 possunt. E fiet uo ut mihi quidez uide
 tur longe tolerabilius si palaz et publice
 hoc agerent. Haz mea quidez sententia
 inter uos atqz illas tanta differentia qta
 inter milites et grassatores iustus qz belluz
 atqz latrocinuz. Vos palaz in aerez proditis
 Comititis preliuz aperte signa prestant
 et classica. Illis uo cu non tantuz sit ani
 mi ut preliu aperte qucant, clanculuz
 et sine signis latrocinia domi qz et per
 uicos latrocinia insidias tendunt inuicem
 qz aggrediuntur qe uo intra limina qde
 aut in patris clumtaxat laubus meretui
 cau licat. Alibi uo non licat, aut maioris

sit glorie in finibus suis predas carpere q̃ in
alienis. Sed de mulieribus nris ipse iudico
aliquando expeuarq; profecto an minus
rome mihi liceat q̃ philosopho nescio an
i sua quadam ciuitate quas ipse sibi finxerat
liceat. Et enim mihi cordi est cōmilito
nes q̃ neaibi ante hoc meus propositus ape
rui et nūc uideor quomodo uos acceptare
sitis sed tamen dicas qm̃ mihi hic bellis
simus adhanc rez mittandas uidetur loc⁹
intanta uia frequentia. Est inq̃ mihi cō
di leges ferre per quas mulieres omnes fiat
comunel. Et eut dīs in mortalibus glorio
sa lex et maxime utilis ac fructuosa non so
lum ad augendas et multiplicandas ciui
tates ueruz etiaz ad lucrum ac uoluntates
Et enim qd̃ maius lucrum ēē potest q̃ pro
ullo dimisso ac non demisso qui de3 sed
intermisso centuz milia accipere. Aut que
uoluptas maior q̃ nullis legibus astringi
sed uagari latissime et similez consenti
reuz q̃ suis moribus reperire. Iurgia di
scordie et lites que crebra inter conuictos et
accrēba ex diuersitate atq; dissimilitudine

morum uoluntatumque oriri solent omnino cessa-
 bunt. Pares atque similes quatuor libuerunt sese
 ultro coniungere disiungereque. O felix ciuitas
 Obcarn. Res. p. O fortunati iuvenes fortuna
 teque puellae quanto deorum beneficio in mea tem-
 pora uersae estis. Quanto preclarius nobis
 cur agatur quam illis actus fuit qui sub regum
 Consulibusque seueritate uixerunt. Illi duris
 simul legibus et omnia que cupiebant pro-
 hibentibus paruereunt. Vos quicquid placitum
 fuerit oculis aut concupuerit animus conti-
 nuo eius compositis fietis. Sed haec et plura
 alia dicentur ad populum cum huiusmodi le-
 gem promulgabo. Huic uero non tam propo-
 situs meus quam estus quidam desiderium me traxit
 ad ista peragenda. Sed iam ceteris o-
 mmissis ad uos commutationes omnis conuer-
 tur oratio quae rogo atque obsecro ut cum pro
 uestra causa dico beniuole suscipiatis. Er-
 rat uehementer iudicio meo commutationes
 si quis putat id tantum a nobis professiones
 uestrae postulare ut petentibus nostris aut co-
 cubitus non denegetis. Non enim hoc solum
 aet uia efflagitat nec dixit ipse cum militatis

Cupido hoc contentus est. nec pecunie modum
satisficere sibi putat. Non audax nec generosi
imperatoris est expectare impetum hostis sed
ferre. Vos obuiam procedatis oportet. Vos obuiam
procedatis oportet. Vos obuiam procedatis oportet
ut uel aliene pudicitie castra inuadere ac
omni arte omniq; apparatu oppugnare debetis
Vos longe uagari astationibus et praeda soliti
te perquirere nec tantum compellere uiros sed
etiam compellere sed ubi ac si opus sit uiolen-
tiaz afferre. Magne quidem ille crebre sunt
blandimenta et artos sed ubi non sufficiunt
etiam manus inuadende sunt uiros. et qua-
si mancipia trahendi. He sunt partes uir
hoc militie munus hec professio ipsa aui-
bis efflagitat nam ut arbitrium et deliberatio-
nis uir ab initio est an autem uel facultate
quod quam suscipiamus sic ubi suscepimus nulla
Excusatio esse potest sine gligenter aut frigide
illam exequantur. Nolite enim non uidemur
id quod professi sumus et in quo persistimus
sed quod turpissimum est nescire et infuoris
ingenium ac roborem esse unde boni et mali se
cunctis autem ipsas inuicem cupamur. Malus ag-

cola qui parum frugaliter agriculturas exer-
cet. Malus aut miles qui parum alacris ope-
raz rei militari praebet. Bonus gladiator
qui frequenter et prompte in arena decer-
tat. Vos ergo committere vultis ut non so-
lus mercedem appellari merito possitis. /

Ab his hoc a fortuna via. Commilitones et quae
admodum mihi magnis uocabus promptis-
sime re clamabatur sic etiam rebus ipsis hanc
ignominiam a uobis repellant. Sed cum
multa sunt quae mercedum frugalitatem
impedire queant et laudi et nomini of-
ficere duo tamen uelut capita et funda-
menta malorum omnium a uobis diligen-
tissime fugienda esse censeo et omni ratio-
ne providendum ut frigiditatem ex cordibus
et pudorem ex mentibus uis penitus exer-
petis. Hec cum duo tamen ipsi deo cum
ductu auspicioque militum maxime omni-
um inimici sunt tamen per se ipsa ualde in-
cepta. Quid cum inceptum esse potest quod in
medijs flammis algere aut quod iudicio huius
quod aut pudicitiam non abiecit modo sed bene
atque grauitate utraque planta calcaneus pudor

res tamen stultissime retinere. Frigidus miles
secundum cupidinis leges capite plecti debet.
Verecundus autem ignominie cause remitti et
merito quidem. Alterius cupido in castris suis
exploratores putauit esse non milites. Alterius
arma quibus congredi et aduersarius
superare possit non habere. Itaque non in me-
rito ignominie penas reportat. Quodnam
malum est iste impudicus pudor? Aut quid
sibi uult ista puellarum uerecundia? Omnis
pudor nihil aliud est quam timiditas et sui ip-
sius diffidentia. Generosi animi est cu-
piditatem suam omnino explere ac dum id fa-
ciat opinionem hominum promihilo puta-
re. Delectauit me nuper stantem pro eade-
telluris mulier quaedam uirum exatam non eta-
te sed usu exatationeque ueterana. Cum ado-
lescentem per medium forum transcurrentem au-
piens disabiata fuit. Dum boni qui leniter in
foro quantum risus ab omnibus exortus est. Re-
pugnabat stultus adolescens rubore perfusus
At illa audax nihil uerita quasi uictrix
exultans disabiabatur mordens etiam non
numquam. Aqua cum peteretur quid ita faceret

nihil aliud respondit q̃ illuz amare. Precla-
 ra me herede uox et plusq̃ iustissima allega-
 et procul dubio uera libertas que non legibz
 paret nec appetitui imperat sed nature ob-
 temperat eazqz ut optimaz sequitur duaz
 } nuidisse mihi uidentur leguz latores felici-
 tati plebis Cum pre claras uoluptates in qui-
 bus beatitudo uite consistit. persuas leges
 prohibuerit omnia dura iubentes omnia
 dulcia uetantes. Veruz hanc diuites et
 asperitatem leguz mee lenitatis erit emen-
 dare quid mihi ut supra dixi cordi est
 Vos aut interea hortor ut exempla uetera
 nazuz uobis ante oculos preponatis nec soluz
 impudentie ueruz etiaz Ceteraruz reruz que
 ad meretriciaz pertinet. Nullus ferme eaz
 gestus si quis diligenter inspiciat artificio
 caret non uox non manus non oculus no
 superciluz non labia non lingua non genu
 non pes non tibia in eis unq̃ inuenitur. /
 } in quozum imitationez uos diligentissime
 tradere debetis et enixissime conari ut
 pares ac similes illis efficiamini. Hanc si
 dura et laboriosa esset illa ad quozum

studium uos cohortor tamen pro adipiscenda
artis uestre laude esset a uobis omni conatu
in illis elaborandum. Cuius autem non modo
facilia sint uerum etiam dulcia ac uolupta
ua. Quenam uos Excusatio tutari potest
quominus ad summum gradum eiusdem artis
assidua exercitatione contendatis. Accedit
quod amplius et basia Ceteraque perfecte li
bidinis opera que duris legibus antea coher
cebantur non solum permissores nunc habent
uerum etiam fautores atque suasores quales ui
detis. Ego namque in hoc dignitatis gradu co
stitutus omnia uobis concedo omnia per
mitto omnia uobis licere uolo excipiens
nihil nec locum nec tempus nec personam.
Quare exattemini precor conuultiones et a
lacriter ac prompte opera uos incubite. et
Hec expectate ut petamini sed uos ultio
offerite ac postposito omni fatuo ac degene
ri pudori per uicos per plateas per fora
per campos per theatra per ipsa denique in
mortalium decorum templa discurrite capi
te rapite seducite omni tempore omne ge
nus hominum omnis quidem etatis sed pre

60

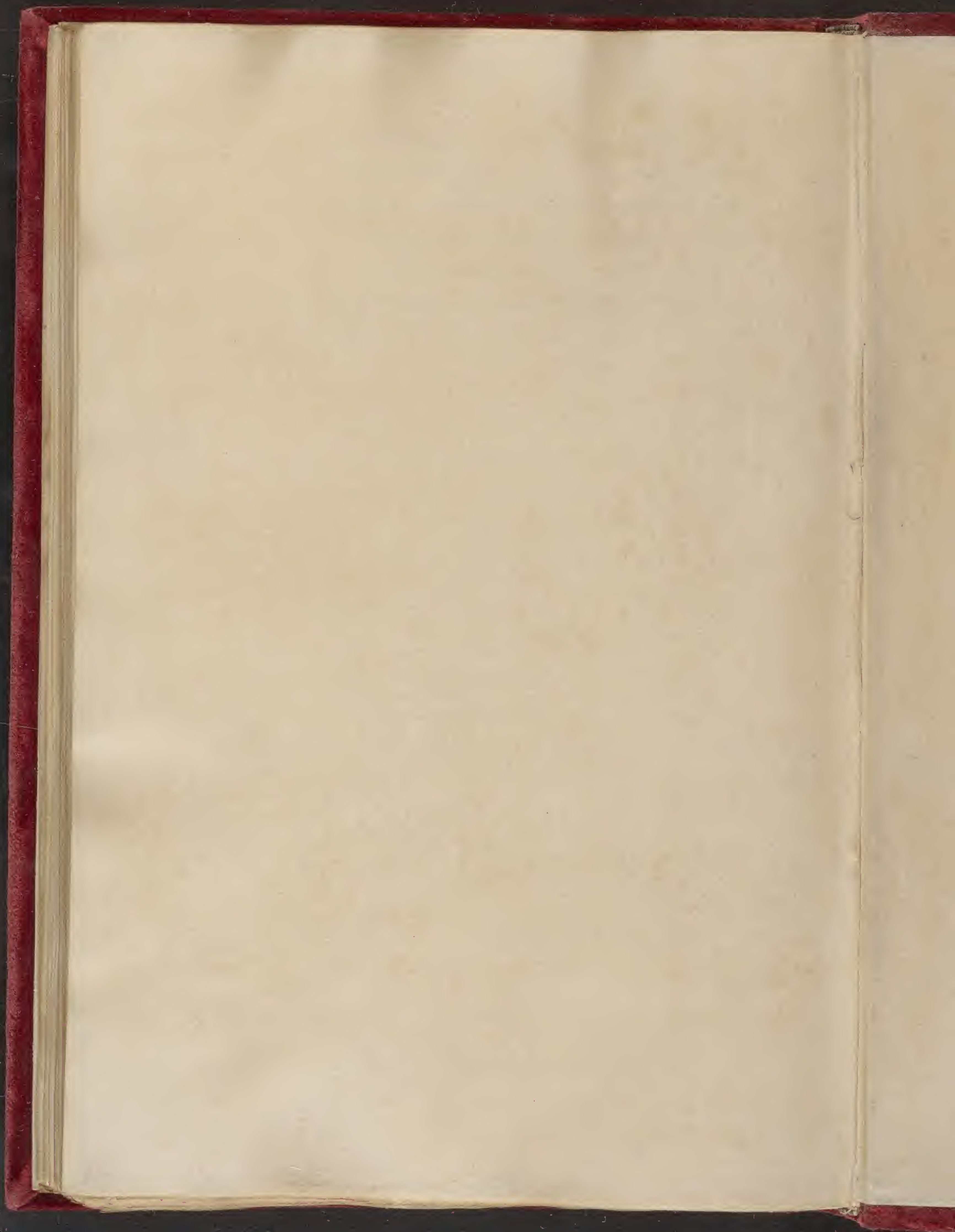
apue adolescentes. **U**tum ad augustales
munificentiaz actinet ut insanguinolenta
martis milita Corone murales uallares
Cunae / rostrataeqz fortibus uiribus propositae
sunt sic ut queqz uestuz Egregia Lascaui
opera ediderit in hac cupidinis milita dona
magnifica reportabit. finis.;

Leonardus aeternus re
acandi ingenij causa
ludens ridensqz dic
tauit. Vnde Sen
ores rogat ne le
gant urbanio
res ne effe
rant. Deo
gratias.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is written in a dark ink on aged, slightly yellowed paper. The script is dense and fills most of the page, with some lines appearing to be part of a list or a series of paragraphs. The handwriting is characteristic of the 17th or 18th century.

Handwritten text on the left margin, partially visible and mostly illegible.

fu
117122

Wt

